

Nr 18

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående de nya lantbruksnämndernas organisation, m. m., jämte i ämnet väckta motioner, såvitt propositionen och motionerna hänvisats till jordbruksutskottet.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln (p. B 1—2, C 1—5) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1967/68 beräkna

till Lantbruksstyrelsen: Avlöningar ett förslagsanslag av 5 898 000 kr.,
till Lantbruksstyrelsen: Omkostnader ett förslagsanslag av 1 133 000 kr.,
till Lantbruksnämnderna: Avlöningar ett förslagsanslag av 39 901 000 kr.,
till Lantbruksnämnderna: Omkostnader ett förslagsanslag av 10 850 000 kr.,

till Lantbruksnämnderna: Utrustning ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.,

till Utbildningskurser för viss personal vid lantbruksorganisationen ett förslagsanslag av 150 000 kr.,

till Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m. ett förslagsanslag av 2 950 000 kr.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 17 mars 1967 dagtecknad proposition, nr 74, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen att

b) godkänna de grunder för omorganisationen av lantbruksnämnderna, som förordats i propositionen,

c) godkänna vad i propositionen förordats i fråga om lantbruksstyrelsens organisation,

d) bemyndiga Kungl. Maj:t att från personalförteckningen för lantbruksstyrelsen avföra en tjänst som överdirektör och souschef i lönegrad Cp 3,

e) godkänna vad i propositionen anförts i fråga om hushållningssällskapens verksamhet,

f) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de ändringar i statens allmänna tjänstepensionsreglemente den 28 maj 1959 (nr 287), som föranleds av förslaget om hushållningssällskapen,

g) inrätta ett samarbetsorgan för informationsverksamhet på jordbrukets och trädgårdsnäringsens områden i stället för jordbrukets upplysningsnämnd i överensstämmelse med vad som förordats i propositionen,

h) godkänna vad i propositionen förordats om att upphäva hushållningssällskapens s. k. delcredereansvar för låneunderstöd från fiskerilånefonden,

k) på riksstaten för budgetåret 1967/68 under nionde huvudtiteln anvisa

1) till Lantbruksstyrelsen: Avlöningar ett förslagsanslag av 5 957 000 kr.,

2) till Lantbruksstyrelsen: Omkostnader ett förslagsanslag av 1 205 000 kr.,

3) till Lantbruksnämnderna: Avlöningar ett förslagsanslag av 44 700 000 kr.,

4) till Lantbruksnämnderna: Omkostnader ett förslagsanslag av 10 900 000 kr.,

5) till Lantbruksnämnderna: Utrustning ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.,

6) till Utbildningskurser för viss personal vid lantbruksorganisationen ett reservationsanslag av 150 000 kr.,

7) till Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m. ett förslagsanslag av 2 875 000 kr., samt

1) på kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd till Lån till driften av veterinärbakteriologiskt laboratorium m. m. för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kr.

Propositionen har, såvitt den avser författningsförslag, hänvisats till lagutskott och bevillningsutskottet samt i övrigt till jordbruksutskottet.

Av den till jordbruksutskottet remitterade delen av propositionen behandlar utskottet i förevarande utlåtande de ovan återgivna förslagen. De övriga förslag i propositionen som hänvisats till jordbruksutskottet rör lantbruks-högskolan och kommer att behandlas i ett särskilt utlåtande, nr 19.

Till grund för propositionen ligger ett av 1965 års lantbruksorganisationsutredning den 8 augusti 1966 avgivet betänkande Lantbruksnämndernas nya organisation m. m. (SOU 1966: 49). Därjämte har utredningen med skrivelse den 18 november 1966 överlämnat en promemoria angående vissa fiskerifrågor i anledning av omorganisationen. Hushållningssällskapens förbund har vidare i skrift den 5 september 1966 hemställt om åtgärder för att säkerställa den fortsatta driften av sällskapens veterinärbakteriologiska laboratorier. Slutligen anmäls skrivelser av den 15 och 25 juli 1966 av styrelsen för lantbrukshögskolan, vari styrelsen lagt fram förslag beträffande den framtida organisationen av specialrådgivningen vid högskolan resp. publikationsverksamheten vid högskolan och statens lantbruksbyggnadsförsök.

Departementschefen redogör i propositionen

på s. 20—66 för lantbruksorganisationsutredningens förslag,

» » 66—90 » remissyttranden över utredningens förslag,

» » 91—98 » lantbruksstyrelsens anslagsyrkanden.

Utskottet tillåter sig hänvisa till sagda delar av propositionen.

Efter förenämnda redogörelser har *departementschefen* i propositionen nr 74, såvitt avser i förevarande utlåtande behandlade frågor, anfört följande.

»Enligt principbeslut av 1965 års riksdag skall lantbruksnämndens och hushållningssällskapets uppgifter med jordbrukets och trädgårdsnäringsens rationalisering föras samman i ett organ. Det nya regionalorganet skall vara statlig myndighet och benämnas lantbruksnämnd. Hushållningssällskapen avses bestå och ha till huvudsaklig uppgift att vara kontaktorgan mellan lantbruksnämnderna och näringsutövarna inom jordbruk och trädgårdsnäring. Beslutet innefattar vissa närmare ställningstaganden till och riktlinjer för den nya organisationen. Härtill får jag återkomma i det följande.

1965 års lantbruksorganisationsutredning har utrett och lämnat detaljförslag rörande de nya lantbruksnämndernas arbetsuppgifter och organisation samt personalbehov. Förslaget innefattar sammanföring av de båda lantbruksnämnderna i Älvsborgs län. Vidare har utredningen lagt fram förslag om viss ändring av lantbruksstyrelsens organisation och om personalförstärkningar vid styrelsen. Utredningen har även lämnat förslag till ett nytt samarbetsorgan för informationsverksamhet på jordbrukets och trädgårdsnäringsens områden. Organet avses ersätta jordbrukets upplysningsnämnd. Organisationsändringarna föreslås böra genomföras med början den 1 juli 1967. I anslutning till förslagen har utredningen lagt fram beräkningar av medelsbehovet för de olika ändamålen. Slutligen har utredningen bl. a. behandlat frågor om hushållningssällskapens framtida arbetsuppgifter och organisation m. m.

Som framgår av den föregående redogörelsen har remissinstanserna i allt väsentligt anslutit sig till utredningens förslag. Detta gäller såväl huvuddragen i den nya lantbruksorganisationens verksamhet som den närmare utformningen av organisationen. Kritik har dock framförts på vissa punkter. Även jag anser att utredningens förslag i huvudsak bör kunna ligga till grund för den nya organisationen.

I sammanhanget finner jag det lämpligt att även behandla förslag av styrelsen för lantbrukshögskolan beträffande den framtida organisationen av specialrådgivningen vid högskolan samt publikationsverksamheten vid högskolan och statens lantbruksbyggnadsförsök.

Lantbruksnämndernas uppgifter och organisation. I lantbruksorganisationsutredningens uppdrag har ingått att närmare överväga *arbetsuppgifterna för de nya lantbruksnämnderna*. I prop. 1965: 100 angav jag vissa riktlinjer för utredningens överväganden. Enligt 1965 års riksdagsbeslut i ämnet bör nämnderna i princip överta uppgifter som är av sådan betydelse för jordbrukets och trädgårdsnäringsens rationalisering i vid bemärkelse att de bör handhas av staten. Annan från statens synpunkt i och för sig angelägen verk-

samhet, som hushållningssällskapen nu bedriver, bör föras över till annat organ än lantbruksnämnderna. Är detta f. n. inte möjligt bör verksamheten tillfälligt inordnas i nämnderna. Övrig verksamhet kan ligga kvar hos hushållningssällskapen.

Det huvudsakliga innehållet och omfattningen av lantbruksnämndernas arbetsuppgifter i fråga om jordbrukets rationalisering bestäms till väsentliga delar av de förslag, som kommer att föreläggas riksdagen i proposition angående riktlinjer för jordbrukspolitiken m. m. Jag begränsar mig därför i förevarande sammanhang till att behandla vissa särskilda frågor rörande nämndernas arbetsuppgifter.

Rationaliseringsverksamheten på jordbrukets område syftar till att fortlöpande anpassa näringen till målet för jordbrukspolitiken. Härför krävs ett handlingsprogram för verksamheten som ständigt hålls aktuellt. Översiktlig och regional planering samt individualplanering har sedan länge använts som medel i lantbruksnämndernas verksamhet. Den översiktliga jordbruksplaneringen har växt fram parallellt med motsvarande verksamhet inom andra sektorer i samhället. Lantbruksstyrelsen har anvisat lantbruksnämnderna en för hela riket likartad uppläggning och metodik beträffande översiktsplaneringen. Härigenom har möjlighet öppnats att få fram jämförbara resultat och skapa en förhållandevis riktig bild av nuläget, som täcker landet i dess helhet.

Den översiktliga planeringen bör enligt min mening kunna utvecklas till ett värdefullt medel för att samordna de olika insatserna för lantbrukets rationalisering i vidare bemärkelse. En väsentlig uppgift för lantbruksstyrelsen bör vara att analysera behovet av olika åtgärder och värdera effekten av insatta rationaliserings- och omställningsmedel i syfte att ge den fortsatta verksamheten en så effektiv inriktning som möjligt. En annan viktig uppgift för lantbruksstyrelsen bör vara att utveckla och anvisa metodik för den översiktliga planeringen och lämna central service till länen för statistisk bearbetning m. m. Den centrala planeringen bör mynna ut i regionalt differentierade handlingsprogram.

Viktiga uppgifter vid den regionala planeringen bör bl. a. vara att avväga markresurserna och belysa utvecklingsvägar och ekonomiska förutsättningar för de enskilda företagen. Andra viktiga uppgifter blir att utarbeta riktlinjer för dispositionen av det statliga finansieringsstödet, strukturrationaliseringen, den aktiva inköps- och försäljningsverksamheten samt upplysnings- och rådgivningsverksamheten. Vidare erfordras överväganden beträffande omflyttningen av resurser mellan jordbruket och andra näringar samt inom jordbruket.

Utvecklingen i jordbruket och i andra samhällssektorer är beroende av varandra, särskilt vad gäller lokaliseringen av näringslivet samt efterfrågan på arbetskraft och på mark för bebyggelse- och fritidsändamål. Jag vill därför understryka vikten av att planeringen såväl centralt som regionalt inord-

nas i den allmänna ramen för samhällsplaneringen. Inte minst gäller detta frågor om markanvändning och omställning av arbetskraft.

Jag återkommer till dessa frågor vid anmälan av proposition rörande riktlinjer för jordbrukspolitiken m. m.

Ett av de viktigaste medlen i rationaliseringsverksamheten är rådgivningen. Lantbruksstyrelsen gör nu upp riksprogram för rådgivningsverksamheten på lantbrukets område. Härvid medverkar vederbörande högskolor och myndigheter samt de organisationer som företräder företagare och arbetstagare inom de berörda näringarna. Programmen bildar en ram för rådgivnings- och upplysningsverksamheten i allmänhet inom området. De tjänar vidare till ledning för de särskilda programnämnder genom vilka samråd sker på länsplanet. Rådgivningen och upplysningen sker såväl individuellt som genom kurser.

I likhet med utredningen anser jag att staten bör medverka i första hand i sådan rådgivningsverksamhet som är av särskild betydelse för rationaliseringen inom jordbruket. Kommersiellt betonad produktionsrådgivning bör dock i princip skötas av näringsutövarnas egna organisationer. För att effektivisera den rådgivning som staten skall svara för bör såsom utredningen förordat programmeringen fortsättas och utvecklas. Denna rådgivning bör anpassas till ändrade förutsättningar inom lantbruket. Den förskjutning som ägt rum från en huvudsakligen produktionsteknisk rådgivning mot en mer företagsekonomiskt inriktad verksamhet bör fortsätta. Rådgivningen bör stå öppen för alla yrkesutövare. Den bör således inte begränsas till sådana som behöver statligt ekonomiskt stöd för rationaliseringsåtgärder.

I lantbruksnämndernas rationaliseringsverksamhet intar den aktiva inköps- och försäljningsverksamheten en framträdande plats. Den har visat sig vara ett verksamt medel för strukturanpassningen. Hårtill kommer uppgiften att bevilja statligt ekonomiskt stöd till storleksrationalisering eller arronderingsförbättring. I nämndernas uppgift ingår även att bevilja sådant stöd till investeringar i byggnader och andra anläggningar. I detta och i andra sammanhang har nämnderna att överväga markanvändningsfrågor och frågor om omställning av arbetskraft i jordbruket. Enligt min mening bör stor vikt läggas på dessa arbetsuppgifter för att åstadkomma en snabb strukturanpassning inom lantbruket.

Utredningens bedömning av de uppgifter som bör ingå i lantbruksnämndernas beställningsverksamhet synes väl avvägd. Jag förutsätter härvid att, såsom utredningen förordat, endast sådan service tillhandahålls som är angelägen för rationaliseringsverksamheten och som inte blir tillräckligt tillgodosedd utan de statliga insatserna. En allmän riktlinje bör således vara att staten avvecklar verksamheten i den mån näringslivet är berett att självt ombesörja den i fortsättningen. Servicen bör bedrivas i konkurrens på lika villkor och stå öppen för alla företagare i berörda näringar. Den bör således inte begränsas till sådana projekt som får statligt finansieringsstöd. Finan-

sieringen av beställningsverksamheten kommer jag att behandla i ett senare avsnitt.

Lantbruksnämnderna bör således liksom f.n. bedriva beställningsverksamhet i fråga om projektering av dikning samt ekonomibyggnader. Vidare bör nämnderna kunna bedriva företagsekonomisk kalkylering och planläggning även på beställning. Dessutom bör nämnderna från hushållningssällskapen överta uppgifterna med sådan produktionsteknisk service såsom markkartering och planer för växtodling, husdjursavel och utfodring. Därtill kommer planer för att lösa mekaniseringsfrågor samt rationaliseringsarbetet inom gårds och för rationalisering inom trädgårdsnäringen.

De lantbrukskemiska stationerna och frökontrollanstalterna bör däremot inte inordnas under nämnderna. Nämnderna bör inte heller bedriva fiskodling i egen regi eller åta sig att projektera trädgårdar och parker eller ha några uppgifter på hemslöjdens område. Bokföringsuppgifter och deklARATIONSSERVICE bör också ligga utanför nämndernas arbetsområde. Här berörda uppgifter är enligt min mening nämligen inte av sådan betydelse för jordbrukets och trädgårdsnäringens rationalisering att de bör has om hand av staten.

Hushållningssällskapens uppgifter med undervisningsverksamheten behandlas i reglementet den 30 juni 1949 (nr 451) för statsunderstödd utbildningsverksamhet på lantbrukets område. Härvid har föreskrivits att bl. a. lantbruksnämnd eller hushållningssällskap kan anordna undervisning i jordbrukets rationalisering och andra till lantbruket hörande ämnen. Enligt kungörelsen den 30 juni 1949 (nr 452) angående statsbidrag till utbildningsverksamhet på lantbrukets område kan hushållningssällskap beviljas statsbidrag för ändamålet. Efter omorganisationen bör emellertid i första hand lantbruksnämnderna svara för denna kursverksamhet. Hushållningssällskapen bör även i fortsättningen kunna anlitas i sådan verksamhet. Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, lantbruksstyrelsen bör få besluta närmare härom.

Utredningen har i betänkandet lämnat en utförlig redogörelse för de bestämmelser som gäller i fråga om husdjurskontroll och stambokföring. Vid anmälan av prop. 1965:100 ifrågasatte jag om hushållningssällskapens befattning med hithörande uppgifter borde övertas av lantbruksnämnderna. På de skäl utredningen angett finner jag starka skäl tala för att administrationen och ledningen av kontrollverksamheten och stambokföringen i ökad utsträckning övertas av näringsutövarna själva. Hushållningssällskapen har därutöver vissa uppgifter på animalieproduktionens område. Dessa bör i enlighet med vad utredningen närmare föreslagit föras över till lantbruksnämnderna.

Enligt kungörelsen den 2 juni 1950 (nr 501) angående statsbidrag till kontrollföreningsverksamheten m. m. kan statsbidrag under vissa förutsättningar utgå för kontrollverksamhet beträffande nötboskap. Genom att

lantbruksnämnderna nu övertar vissa av de uppgifter som hittills åvilat hushållningssällskapen på husdjursområdet bör formerna för denna bidragsgivning ändras. Det bör ankomma på lantbruksstyrelsen att pröva frågan om statsbidrag bör beviljas samt meddela närmare föreskrifter om villkoren för dessa bidrag. Bidragen bör lämnas av lantbruksnämnderna och som hittills avse kreatursbesättningar om högst tio kor och uppgå till högst de belopp som gäller enligt nuvarande bestämmelser.

Jag vill emellertid anmäla att jag senare avser att föreslå Kungl. Maj:t att lantbruksstyrelsen får i uppdrag att, mot bakgrunden av den utveckling som skett rörande kontrollverksamheten, överväga om behov föreligger av här ifrågasvarande statsbidrag även efter nästa budgetårs utgång och att avge de förslag vartill undersökningen kan leda.

För tillsyn av kontrollverksamheten beträffande nötboskap skall enligt kungörelsen angående statsbidrag till kontrollföreningsverksamheten m. m. finnas en särskild kontrollnämnd med viss angiven sammansättning. Enligt kungörelsen den 16 maj 1958 (nr 244) om stambokföring och kontroll av avelssvin skall för den svinstamkontroll som föreskrivs i kungörelsen finnas en rådgivande nämnd, även den med viss bestämd sammansättning. Då som förut nämnts avsikten är att administrationen och ledningen av kontrollverksamheten i ökad omfattning skall övertas av djurägarnas medlemsorganisationer synes det inte längre erforderligt att särskilda nämnder är inrättade för dessa ändamål. Anser sig emellertid lantbruksstyrelsen behöva anlita speciell sakkunskap för att övervaka kontrollverksamheten, har jag ingen erinran mot att styrelsen tillkallar rådgivande nämnder. Några särskilda författningsbestämmelser härom eller om nämndernas sammansättning och verksamhet är emellertid inte behövliga.

Det allmännas insatser för att främja utvecklingen av den yrkesmässiga trädgårdsnäringen anser jag i likhet med utredningen böra inordnas i de nya lantbruksnämndernas verksamhet. Arbetsuppgifterna bör huvudsakligen omfatta rådgivning, projektering av vissa anläggningar samt handläggning av ärenden rörande finansieringsstöd. Uppgifter på trädgårdsområdet i övrigt t. ex. rådgivning och projektering av villaträdgårdar och parkanläggningar är enligt min mening knappast att betrakta som en statlig uppgift. Service på detta område torde i den mån den ej ombesörjs av kommunerna alltjämt kunna handhas av hushållningssällskapen. Jag är ej heller beredd att såsom ifrågasatts i ett remissyttrande förorda att statsbidrag utgår till verksamhet av ifrågasvarande slag.

Lantbruksnämnderna och hushållningssällskapen svarar f. n. regionalt för vissa uppgifter i fråga om jordbruksstatistik och skördeskadeskydd. Sålunda fungerar hushållningssällskapen tillsammans med kommunerna som lokalt organ för insamling och granskning av primäruppgifter till jordbruksstatistiken medan lantbruksnämnderna granskar skördeskadeanmälningar.

De uppgifter i samband med skördeskadestyddet som f. n. vilar på hushållningssällskapen bör föras över till lantbruksnämnderna. Vidare anser jag att fältarbetet med den objektiva skördeuppskattningen bör föras över till de nya lantbruksnämnderna. Arbetet bör i huvudsak bedrivas på samma sätt som nu. Provyteledarna bör såsom utredningen föreslagit föras upp på nämndernas personalstat. Därav följer att medel för denna personal bör anvisas på lantbruksnämndernas avlönings- och omkostnadsanslag.

I enlighet med lantbruksorganisationsutredningens förslag bör vidare hushållningssällskapens uppgifter vad gäller årsväxtrapporteringen, betäckningsstatistiken för suggor och statistiken över lantarbetarnas löner övertas av lantbruksnämnderna. I avvaktan på närmare förslag från statistiska centralbyrån angående fiskestatistiken bör nämnderna dessutom tills vidare överta hushållningssällskapens uppgifter med insamling av material till sådan statistik.

Statistiska centralbyrån och jordbruksnämnden har på uppdrag av Kungl. Maj:t i samråd med lantbruksstyrelsen och skördestatistiska nämnden utrett frågan om eventuell övergång till obligatorisk anmälan till skördeskadestyddet. I denna utredning har sambandet mellan obligatorisk anmälan och uppgiftsinsamling till jordbruksstatistiken beaktats. 1960 års jordbruksutredning har föreslagit att ett företagsregister över jord- och skogsbruk inrättas. Lantbruksorganisationsutredningen har lämnat vissa kompletterande synpunkter till förslaget och förordat att frågan om registrets innehåll m. m. utreds. Jag kommer att vid anmälan av den tidigare omnämnda propositionen angående riktlinjer för jordbrukspolitik m. m. behandla frågan om obligatorisk skördeskadeanmälan och företagsregistret.

Hemkonsulentverksamhetens organisatoriska ställning utreds f. n. av hemkonsulentutredningen. Utredningen har bl. a. att överväga om inte annat organ än den nya lantbruksnämnden lämpligen bör vara lokal huvudman för verksamheten. I avvaktan på beslut i ämnet bör hemkonsulenterna enligt min mening tills vidare föras över till nämnderna.

Till utredningens förslag i fråga om försöksverksamheten på jordbrukets och trädgårdsnäringens områden samt nämndernas befattning med veterinär verksamhet och fiskerifrågor återkommer jag i ett senare avsnitt.

I fråga om *lantbruksnämndernas organisation m. m.* skall enligt 1965 års riksdagsbeslut lantbruksnämnden bestå av nio ledamöter. Av dessa skall Kungl. Maj:t utse ordförande och tre andra ledamöter samt landstingen fyra ledamöter. Därjämte skall nämndens chefstjänsteman ingå som självskriven ledamot. Till ordförande skall i regel utses landshövdingen i länet. Lekkammaleddamöterna skall utses så att de såvitt möjligt allsidigt företräder berörda näringar samt konsumenterna. Landstingen skall innan de utser ledamöter samråda med hushållningssällskapen. Överlantmätaren, länsjägmästaren och länsarbetsdirektören skall äga närvara vid nämndens behandling av ärenden som rör lantmäteriets, skogsvårdssty-

relsens resp. länsarbetsnämndens uppgifter. Nämnden in pleno skall huvudsakligen dra upp riktlinjerna för nämndens verksamhet, besluta i frågor av principiell natur samt avgöra andra viktigare ärenden. Beslut i övriga ärenden skall fattas av delegationer. Rutinärenden skall kunna avgöras av tjänstemän.

I delegationerna skall ingå ledamöter i nämnden samt vissa tjänstemän. Nämnden skall själv utse de lekmannaledamöter av nämnden som skall ingå i delegationerna. Nämndens chefstjänsteman skall ingå i samtliga delegationer. Efter medgivande av nämnden skall han dock äga sätta annan tjänsteman hos nämnden i sitt ställe. Strukturdelegationen skall bestå av chefstjänstemannen och ytterligare tre ledamöter av nämnden samt överlantmätaren och länsjägmästaren. Till ordförande i strukturdelegationen skall nämnden utse en av lekmannaledamöterna. Vid delegationens sammanträden bör företrädare för andra länsmyndigheter än de redan nämnda, t. ex. länsstyrelse, länsarbetsnämnd och länsbostadsnämnd, vid behov kunna närvara. Ledamot av nämnden som ingår i delegation skall äga påfordra att ärende hänskjuts till nämnden för avgörande.

För lantbruksorganisationsutredningens förslag till närmare utformning av lantbruksnämndernas organisation m. m. har lämnats redogörelse i det föregående. Rörande vissa där behandlade organisatoriska frågor äger Kungl. Maj:t besluta. Jag begränsar mig därför till att i det följande ta upp vissa spörsmål, som är av beskaffenhet att böra underställas riksdagen.

Lantbruksnämnd bör som utredningen förordat i görlig mån arbeta i delegationer. Vid varje lantbruksnämnd bör förutom strukturdelegationen finnas ytterligare en permanent delegation. Den bör benämnas produktionsdelegation och behandla de ärenden som ej skall hänföras till strukturdelegationen. Som jag anförde i prop. 1965: 100 kan dock i vissa län ytterligare delegationer behöva inrättas, t. ex. för frågor rörande trädgårdsnäringen. Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, lantbruksstyrelsen bör äga besluta härom.

Produktionsdelegationen och eventuella övriga delegationer bör bestå av högst fem ledamöter, nämligen fyra lekmannaledamöter samt nämndens chefstjänsteman. Nämndens ordförande bör kunna ingå som ordförande eller ledamot i såväl dessa delegationer som strukturdelegationen.

I prop. 1965: 100 förutsatte jag att arbetsgrupper skall kunna bildas för samarbete mellan lantbruksnämnden och företrädare för skilda intressen. Till lantbruksnämnd bör sålunda knytas programnämnd med uppgift att utarbeta länsprogram för rådgivningen m. m. Vidare bör varje lantbruksnämnd såsom nu är fallet i fråga om hushållningssällskapen ha en fiskerinämnad med rådgivande funktioner. Därjämte bör för kontakter i övrigt med näringslivet kunna bildas rådgivande grupper.

Lantbruksnämnderna bör enligt riksdagsbeslutet liksom nu ha ortsbud med uppgift att bl. a. bistå nämnderna med upplysningar om de lokala

förhållandena. Vederbörande kommunalnämnd skall beredas tillfälle att föreslå ortsombud. Härvid skall eftersträvas att till ortsombud utses kommunal förtroendeman. Lantbruksorganisationsutredningen har ifrågasatt den ändringen i detta beslut att någon formell ordning ej bör föreskrivas för utseende av ortsombud. Jag finner emellertid ej att skäl framkommit som bör leda till att riksdagsbeslutet i denna fråga frångås. Det torde kunna förutsättas att till ortsombud kommer att föreslås personer som är väl förtrogna med jordbrukets förhållanden.

Som jag tidigare berört finns det f. n. två lantbruksnämnder och två hushållningssällskap i Älvsborgs län. Dessa har Vänersborg resp. Borås som kansliort. För att vinna ökad effektivitet och minskade kostnader bör såsom utredningen föreslagit fr. o. m. den 1 juli 1967 finnas endast en lantbruksnämnd i länet. Nämnden bör ha Vänersborg som kansliort. I likhet med utredningen anser jag det lämpligt att förlägga en arbetsenhet till Borås. Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, lantbruksstyrelsen bör äga besluta i frågor som uppkommer på grund av sammanslagningen.

I lantbruksnämndernas kansliorganisation bör enligt min mening i regel ingå två arbetsenheter, en för strukturfrågor samt en för produktionsfrågor. Fiskefrågorna och hemkonsulentverksamheten bör tills vidare handhas av produktionsenheten. Dessutom bör finnas en administrativ enhet för ärenden rörande personal, organisations- och kamerala frågor samt frågor i övrigt av övervägande administrativ natur. Vidare bör till chefens förfogande stå en eller ett par tjänstemän för bl. a. planeringsuppgifter.

Utredningens bedömning av personalbehovet i den nya organisationen har i stort sett godtagits av remissinstanserna. Enligt min mening bör sammanföringen av de statliga uppgifterna rörande jordbrukets och trädgårdsnäringens rationalisering medföra betydande vinster från effektivitetssynpunkt. Genom samordningen bör det således redan inom nuvarande personalram vara möjligt att få en ökad verksamhet för jordbrukets rationalisering. Vid beräkning av personalbehovet har jag bl. a. utgått ifrån att antalet tjänster skall motsvara förutom lantbruksnämndernas nuvarande personalstat och viss personal för vilka kostnaderna nu belastar sakanslag även det antal tjänster vid hushållningssällskapen vars innehavare i huvudsak är sysselsatta med uppgifter som förs över till den nya organisationen. Jag har därvid räknat med de befattningar som är personalförtecknade, de som avlönas från hushållningssällskapens omkostnadsanslag och därjämte ett betydande antal befattningar, som nu avlönas med taxeinkomster m. m. Med hänsyn till vikten av att arbetet med jordbrukets rationalisering intensifieras har jag vidare räknat med en real förstärkning av organisationen med 13 assistenttjänster och sju biträdestjänster. Jag vill framhålla att jag i likhet med skogsstyrelsen anser det vara lämpligt att lantbruksnämnderna vid behov av skoglig expertis för inköps- och försälj-

ningsverksamheten i görligaste mån utnyttjar den personal inom skogs-
vårdsstyrelserna som är utbildad för skogsvärdering. Sammanlagt upptar
mitt förslag till personalplan 1 341 tjänster. Härvid har jag också tagit hän-
syn till att 30 tjänster som hemkonsulent och 33 tjänster som fiskerikon-
sulent tills vidare bör ingå i organisationen. Personalplanen redovisas i sin
helhet i det följande. Härutöver beräknar jag särskilda medel för tillfällig
personal. Personalstaten bör även i fortsättningen vara gemensam för samt-
liga lantbruksnämnder.

Förslaget till personalorganisation för de nya lantbruksnämnderna med-
för ett väsentligt ökat behov av lokaler. Det åligger byggnadsstyrelsen att
i samråd med lantbruksstyrelsen vidta förberedelser för att lämpliga loka-
ler skall kunna ställas till förfogande den 1 juli 1967 eller snarast möjligt
därefter.

I det föregående har jag uttalat att jag ansluter mig till utredningens
förslag att de nya lantbruksnämnderna skall kunna driva viss beställnings-
verksamhet. I fråga om *finansieringen av beställningsverksamheten* under-
stryker utredningen angelägenheten av att ramen för anslagsmedel till
tillfälliga personalförstärkningar görs så vid att en önskvärd flexibilitet
i verksamheten kan ernås. Utredningen finner det vidare önskvärt att an-
ordningar skapas för att behålla vissa taxeinkomster inom lantbruksorga-
nisationen för att mera direkt bekosta vissa verksamhetsgrenar som är
förenade med beställningsverksamhet. Utredningen förutsätter härvid bl. a.
att verksamheten avser uppdrag som betalas av rekvirenten efter själv-
kostnadsprincipen och att dit hänförliga personal- och andra kostnader
kan klart särskiljas.

Enligt min mening bör inkomsterna av lantbruksnämndernas förrätt-
ningsverksamhet liksom nu i sin helhet tillgodoföras särskild inkomsttitel
på riksstaten och utgifterna för verksamheten tas upp under avlönings-
resp. omkostnadsanslaget. För att möta uppkommande behov av speciell
förrättningsverksamhet bör Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bestäm-
mande, lantbruksstyrelsen äga disponera visst belopp av anslagsmedlen.

Som jag uttalade i prop. 1965: 100 bör hinder inte möta mot att näm-
nderna efter tillstånd tar emot medel för viss verksamhet som ställs till för-
fogande av t. ex. hushållningssällskap, landsting eller organisationer. Frå-
gan om tillstånd härtill bör prövas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts
bestämmande, av lantbruksstyrelsen enligt gällande generella regler.

Som närmare framgår av den föregående redogörelsen har utredningen
lagt fram förslag till riktlinjer för taxebestämmelser för beställningsverk-
samheten. Jag anser i likhet med utredningen att utgångspunkten bör
vara att beställda tjänster i princip skall betalas så att ersättningen ger
full kostnadstäckning. Under en övergångstid bör dock som utredningen
föreslagit full kostnadstäckning ej krävas. Jag föreslår därför att kostnads-
täckningen under budgetåret 1967/68 i regel bör vara 60 % mot nu 40 %

för förrättningar, som rör jordbrukets och trädgårdsnäringsens rationalisering.

Insatserna för strukturrationalisering bör liksom hittills göras på statens bekostnad. Detta gäller också verksamhet för att underlätta omställningen av arbetskraft. För åtgärder som vidtas på nämndens initiativ bör kostnaden få stanna på nämnden. Lantbruksnämnderna bör bl. a. ha relativt vida befogenheter att själva ta initiativ till individuell rådgivning. Den närmare utformningen av taxebestämmelserna ankommer på Kungl. Maj:t.

Den *försöksverksamhet* som hushållningssällskapen f. n. bedriver består dels av medverkan i lantbrukshögskolans fältförsöksverksamhet (riksförsök), dels egna försök för vilka sällskapen erhåller statsbidrag (länsförsök), dels ock försök för enskilda uppdragsgivare (övriga beställningsförsök). Den framtida, med statliga medel finansierade försöksverksamheten bör, såsom utredningen framhållit, i sin helhet planeras centralt för att största möjliga utbyte skall erhållas. I likhet med utredningen anser jag därför att lantbrukshögskolan bör svara för planeringen och ledningen av denna försöksverksamhet, som alltså helt kommer att ingå i högskolans riksförsöksprogram.

Utredningen har räknat med att endast omkring hälften av de nuvarande länsförsöken bör behållas och inordnas i riksförsökens ram samt att lantbruksnämnderna i stället för hushållningssällskapen i fortsättningen bör biträda med försökens genomförande. Nämnderna bör som regel inte bedriva egen försöksverksamhet. Jag ansluter mig till utredningens uppfattning om försöksverksamhetens anordnande. Under år 1967 bör dock hushållningssällskapen svara för försöksverksamheten.

Det bör i den mån lantbrukshögskolans försöksdistrikt ej själva handhar skötseln av försöken i allmänhet ankomma på lantbruksnämnderna att biträda vid försökens genomförande. Lantbruksnämnderna skall därvid tillhandahålla den personal som erfordras för försöksverksamheten samt anskaffa lämpliga försöksvärdar och försöksfält. Kostnaderna för personalen i försökspatrullerna, intrångsersättningar samt andra direkta kostnader bör täckas av lantbrukshögskolan och sålunda debiteras högskolan av nämnderna. Hinder bör dock ej föreligga att om så befinnes lämpligt högskolan efter samråd med vederbörande lantbruksnämnd överenskommer med hushållningssällskap att även i fortsättningen ombesörja vissa arbetsuppgifter med försöken.

För att lantbrukshögskolan skall kunna finansiera de länsförsök, som bör ingå i riksförsöksprogrammet, bör en höjning ske av högskolans anslag till försöksverksamheten. Från detta anslag bör även kunna bestridas kostnaderna för smärre lokala projekt utanför de fastställda årsprogrammen. För att anskaffa erforderlig försöksutrustning bör medel ställas till högskolans förfogande på investeringsanslaget Förskott för inköp av inventarier för lantbrukshögskolans försöksverksamhet. Jag återkommer senare till anslagsfrågorna.

Till följd av omorganisationen bör lantbruksstyrelsen enligt utredningen vara representerad i de olika sektionerna i högskolans försökskollegium. Likaså bör enligt utredningen representanter för lanbruksnämnderna ingå i distriktsförsöksnämnderna inom högskolans fältförsöksorganisation i stället för de nuvarande representanterna för hushållningssällskapen. Lantbruksorganisationen får därmed möjlighet att såväl centralt som lokalt delta i planeringen av försöksverksamheten. Jag har ingen erinran häremot. Kungl. Maj:t äger besluta i denna fråga.

Hushållningssällskapen driver viss *veterinär verksamhet*. Sålunda har sällskapen ett fyrtiotal veterinärer anställda för hälsokontroll bland husdjuren. Veterinärerna avlönas av sällskapen. Tolv sällskap driver veterinärbakteriologiska laboratorier. En år 1965 tillsatt utredning, veterinärväsendeutredningen, har i uppdrag att överse den veterinära fältorganisationen. Uppdraget omfattar även sällskapens veterinära verksamhet. Närmare ställning till denna bör enligt min mening tas vid prövningen av de förslag som kommer att lämnas av nyssnämnda utredning. Jag anser det därför inte befogat att tills vidare inordna verksamheten i lanbruksnämnderna.

Lanbruksnämnderna kommer såsom utredningen påpekat i sin verksamhet i kontakt med veterinärmedicinska frågor. Detta gäller bl. a. vid projektering av byggnader och driftplanläggning. Nämnderna bör i sådana fall kunna anlita expertis. Kostnaderna härför bör bestridas från sakkunnigposten under nämndernas avlöningsanslag.

Enligt min mening bör i avvaktan på resultatet av veterinärväsendeutredningens arbete i fråga om den veterinära verksamheten vid hushållningssällskapens laboratorier vidtas åtgärder som tryggar sådan verksamhet som är av betydelse ur det allmännas synpunkt. Jag biträder därför förslaget att lanbruksnämnd efter prövning av lanbruksstyrelsen får möjlighet att tills vidare biträda veterinärbakteriologiskt laboratorium med administrativa och kamerala uppgifter. Jag föreslår vidare att medel ställs till lanbruksstyrelsens förfogande för att i samråd med veterinärstyrelsen disponeras för lån åt veterinärbakteriologiska laboratorier och därmed sammanhängande verksamhet för att klara uppkommande likviditetssvårigheter. Jag förordar, att för nämnda ändamål under fonden för låneunderstöd för nästa budgetår anvisas ett investeringsanslag till lån till driften av veterinärbakteriologiskt laboratorium m. m. av 100 000 kr. Kungl. Maj:t bör äga besluta rörande ränte- och amorteringsvillkor för nämnda lån.

I detta sammanhang vill jag erinra om att Kungl. Maj:t den 30 december 1966 på min föredragning beslutat uppdra åt veterinärstyrelsen att i samråd med riksrevisionsverket och veterinärväsendeutredningen överse taxan för vissa undersökningar vid hushållningssällskapens laboratorier i sådan tid att ny taxa kan tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1967. Styrelsen skall därvid i de fall då undersökningarna vid sällskapens laboratorier avses bli taxesatta med beaktande av andra grunder än kostnadstäckningsprincipen över-

väga lämpligt system för bidrag av statsmedel härför. Jag avser att återkomma till Kungl. Maj:t i denna fråga sedan veterinärstyrelsen kommit in med förslag i ämnet.

Administrationn av de lokala statliga *insatserna på fiskets område* är uppdelad mellan staten och hushållningssällskapen. Sällskapens hithörande uppgifter bör tills vidare — i avvaktan på resultatet av de överväganden i särskild ordning som kan visa sig erforderliga rörande fiskerifrågorna — handläggas av de nya lantbruksnämnderna. Härav föranledda ändringar av författningar och särskilda föreskrifter samt åtgärder i övrigt ankommer i stor utsträckning på Kungl. Maj:t eller underlydande organ. Vissa frågor är emellertid av den natur att de bör underställas riksdagen.

Överflyttningen av de personalförtecknade fiskerikonsulenterna till lantbruksnämndernas personalstat medför att lagen den 5 maj 1960 (nr 130) om fiskevårdsområden bör ändras. Yttrande skall nämligen, enligt lagen, inhämtas från hushållningssällskapets fiskerikonsulent när fiskevårdsområde bildas eller upplöses. Denna föreskrift bör i stället avse motsvarande befattningshavare vid lantbruksnämnd.

Även i fiskeristadgan, som utfärdats efter riksdagens hörande, bör vidtas ett par liknande ändringar. Beslut härom torde kunna fattas av Kungl. Maj:t utan att utarbetade författningsförslag anmäls för riksdagen (jfr. prop. 1954: 183 s. 23).

Enligt 2 kap. 9 § vattenlagen slutligen har hushållningssällskap samma befogenhet som kronan och kommun att i vissa närmare angivna hänseenden vara verksamt till förmån för allmänna fiskeintressen. Denna befogenhet bör i konsekvens med det i det föregående anförda ej längre kvarstå.

Beträffande de nämnda ändringarna i lagen om fiskevårdsområden och vattenlagen torde jag få återkomma i ett annat sammanhang.

Vad gäller förmedlingen av låneunderstöd från fiskerilånefonden anser jag det ändamålsenligt att tills vidare tillämpa ett system som i huvudsak ansluter till nuvarande ordning. Jag biträder därför utredningens förslag att låneförmedlingen skall skötas lokalt i Göteborgs och Bohus län av landstinget och i övriga län av lantbruksnämnderna. Härvid förutsätter jag att överenskommelse härom kan träffas med nämnda landsting på i det följande angivna villkor. I annat fall bör uppgifterna skötas av lantbruksnämnden i länet. Lantbruksnämnd bör självfallet kunna uppdraga beslutanderätten i fråga om låneunderstöd till delegation inom nämnden. Ärendena bör beredas av de fiskerinämdar som i enlighet med vad jag förordat i det föregående bör finnas vid nämnderna.

Fiskeristyrelsen bör liksom f. n., inom den av riksdagen för varje budgetår beslutade ramen för utlåning från fiskerilånefonden, fastställa de låneramar som skall gälla för resp. län. Styrelsens beslut bör grundas på förslag från landstinget och lantbruksnämnderna. Enligt min mening bör

Kungl. Maj:t eller den myndighet Kungl. Maj:t bestämmer äga meddela de närmare föreskrifter som behövs för att erhålla betryggande säkerhet vid långivningen. Landstinget i Göteborgs och Bohus län bör, såsom förordats av bl. a. fiskeristyrelsen och landstinget, inte stå s. k. delcredereansvar för de lån som lämnas ut i fortsättningen.

Handhavandet av säkerhetshandlingar, utbetalning av lån till fiskarna och övriga administrativa uppgifter som är förenade med låneverksamheten bör liksom f. n. ankomma på låneförmedlarna. I likhet med utredningen anser jag att landstinget inte bör erhålla ersättning av statsmedel för administrationskostnaderna. Med anledning av den avvikande mening härom som framförts av fiskeristyrelsen och landstinget vill jag erinra om att landstinget liksom f. n. kan tillgodogöra sig ränta från den dag lånebeloppet lyfts hos statskontoret till dess lånet utlämnats.

Förvaltningen av lån som beviljats av hushållningssällskap före den 1 juli 1967 bör såsom utredningen förordat övertas av den nya lantbruksnämnden. I likhet med utredningen och statskontoret anser jag att sällskapens delcredereansvar för dessa lån i princip bör upphöra. Statskontoret bör äga utfärda de närmare föreskrifter som behövs för att föra över de uteliggande lånen till lantbruksnämnderna. Delcredereansvaret för lån som beviljats i Göteborgs och Bohus län före den 1 juli 1967 bör emellertid även i fortsättningen ligga på landstinget.

Utredningens förslag att hushållningssällskapen tills vidare skall kunna påräkna viss medverkan av fiskerikonstulenterna vid nämnderna för sällskapens verksamhet med fiskodling kan jag biträda. Denna medverkan bör såsom utredningen anfört i huvudsak begränsas till vägledning och expertråd. I den mån resekostnader eller andra kostnader uppkommer vid sådan medverkan förutsätter jag att de åvilar sällskapen.

I likhet med utredningen anser jag hinder inte föreligga att fiskerikonstulenterna vid nämnderna fullgör uppgifter i fråga om fisketillsyn. Omfattningen av dessa uppgifter bör få bli beroende av konsulenternas ordinarie arbetsuppgifter.

Medel för bidrag enligt reglementet den 2 juni 1950 (nr 269) för statsunderstödd utbildningsverksamhet på fiskerinäringens område anvisas som en särskild post under reservationsanslaget Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen. Med bidragen anordnas undervisningskurser och studieresor på området. Kurserna anordnas av hushållningssällskap eller, efter tillstånd av fiskeristyrelsen i varje särskilt fall, av annan institution eller myndighet. Statsbidrag för ändamålet beviljas av fiskeristyrelsen. Enligt min mening bör ifrågavarande kursverksamhet även i fortsättningen kunna bedrivas på i stort sett motsvarande sätt som hittills. Med hänsyn härtill har jag i statsverkspropositionen för budgetåret 1967/68 liksom tidigare beräknat medel för ändamålet under förut nämnda anslag. Jag avser att föreslå Kungl. Maj:t att uppdra åt fiskeristyrelsen att, om erfarenheterna

visar att annan ordning behövs för att kursverksamheten skall kunna bedrivas på ett tillfredsställande sätt, lägga fram förslag härom.

Medel för bidrag till hushållningssällskap eller andra ortskorporationer för att insamla primäruppgifter till fiskestatistik beträffande saltsjöfisket har hittills anvisats på en särskild post under anslaget Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen. Ifrågavarande statsbidrag lämnas enligt nuvarande ordning med belopp som får motsvara högst tre fjärdedelar av de medel som använts för ändamålet. För återstoden tillskjuter sällskapen egna medel. I fortsättningen bör såsom utredningen förordat kostnaderna för denna verksamhet helt bestridas av statsmedel. Jag beräknar i det följande medel för ändamålet på en särskild post under lantbruksnämndernas omkostnadsanslag. I avvaktan på resultatet av pågående utredning inom statistiska centralbyrån rörande fiskeristatistikens utformning och organisation bör verksamheten tills vidare bedrivas som nu.

Jag kan slutligen biträda utredningens förslag att nuvarande arvodes-tjänst som fiskerikonstulent för Väneren tills vidare skall vara inordnad i den nya lantbruksorganisationen.

Utredningens förslag att *genomföra den nya organisationen den 1 juli 1967* har rönt kritik från vissa remissinstanser och därvid särskilt från hushållningssällskapens sida. Härvid har bl. a. uttalats att den tidpunkt utredningen föreslår ej ger utrymme för erforderliga förberedelser i olika avseenden. Omorganisationen bör därför enligt dessa remissinstanser flyttas fram åtminstone ett halvt år. Även lantbruksstyrelsen har ställt sig tveksam men har på vissa skäl ansett sig böra förorda att omorganisationen genomförs den 1 juli 1967. Jag är medveten om att under ett övergångsskede vissa problem kan komma att uppstå. Jag har emellertid funnit att uppkommande problem kommer att vara av natur att kunna lösas i samförstånd mellan hushållningssällskapet och lantbruksnämnden. De övergångsordningar som jag i det följande kommer att föreslå har också utformats så att de skall underlätta omställningen för resp. organ. Jag förordar att de nya lantbruksnämnderna skall börja sin verksamhet den 1 juli 1967. Tidpunkten synes mig lämpligt vald särskilt med hänsyn till att då är att vänta vissa ändringar i arbetsuppgifterna för lantbruksorganisationen som har samband med beslut som riksdagen i annat sammanhang kan komma att fatta rörande riktlinjer för jordbrukspolitiken m. m. Även ur personalsynpunkt är det angeläget att undvika tidsutdräkt med omorganisationen.

För att de nya lokalorganen så snabbt som möjligt skall kunna organisera sig för sina uppgifter bör enligt min mening all den personal som i dag handhar uppgifter, vilka skall övertas av de nya lantbruksnämnderna, kunna gå över till nämnderna den 1 juli 1967. Jag räknar med att så gott som all sådan personal vid hushållningssällskapen, som haft sin huvudsakliga verksamhet med uppgifter som övertas av de nya lantbruksnämnderna, skall kunna erhålla tjänst vid nämnderna. Om detta ej blir fallet beträffande

ljänsteman vid hushållningssällskap, som innehar personalförtecknad tjänst, bör denne erhålla motsvarande tjänst på övergångsstat hos lantbruksnämnden. Befattningshavare hos hushållningssällskap, som ej innehar personalförtecknad tjänst men som haft sina huvudsakliga arbetsuppgifter i fråga om verksamhet som förs över till lantbruksnämnderna, bör efter prövning i det enskilda fallet kunna erhålla arvodestjänst vid lantbruksnämnd. Fråga om eventuell förtidspensionering av befattningshavare vid lantbruksnämnd och hushållningssällskap får prövas av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall med utgångspunkt från de principer som i detta hänseende tillämpas i samband med omorganisationer. Kungl. Maj:t bör äga närmare bestämma om övergångsanordningar som i övrigt krävs.

För att göra det möjligt för hushållningssällskapen att smidigt avveckla sådana verksamhetsgrenar som de i fortsättningen inte skall handha biträder jag utredningens förslag att personal, som går över till lantbruksnämnden den 1 juli 1967, under ett övergångsskede t. o. m. den 31 december 1967 skall kunna ställas till hushållningssällskapens förfogande. Avlönings- och andra kostnader för sådan personal bör alltjämt belasta lantbruksnämndernas anslag. Jag förutsätter därvid att i den mån personalinsatsen medför taxeinkomster desamma tillgodoförs lantbruksorganisationen. I vilken omfattning som personal på nyss angivet sätt skall ställas till hushållningssällskapens förfogande bör lantbruksstyrelsen äga besluta efter samråd med vederbörande hushållningssällskap.

Hushållningssällskapens framtida uppgifter m. m. 1965 års riksdagsbeslut grundade sig på antagandet att hushållningssällskapen skulle kunna vara kvar som formellt fristående organ. En väsentlig uppgift för sällskapen angavs därvid vara att de bl. a. skulle verka som kontaktorgan mellan lantbruksnämnderna och näringsutövarna. Som framgår av den tidigare redogörelsen har utredningen närmare sökt klarlägga vilka arbetsuppgifter sällskapen lämpligen bör handha. Utöver funktionen som kontaktorgan bör de enligt utredningen kunna ta upp sådan rådgivnings- och serviceverksamhet, som inte täcks av de statliga organen. Liksom nu bör hushållningssällskapen vara oförhindrade att driva särskilda inrättningar på affärsmässig grund. För många sällskap kommer enligt utredningen driften av egna gårdar att inta en central ställning i verksamheten. Vad utredningen anfört om sällskapens framtida verksamhet har jag ej något att erinra mot. Jag vill emellertid understryka att det ankommer på hushållningssällskapen själva att dra upp riktlinjerna för den verksamhet som de framdeles vill bedriva.

Samtliga hushållningssällskap har sedan länge haft stadgar som fastställts av Kungl. Maj:t. Detta har nämligen varit förutsättningen för statsunderstöd till sällskapens verksamhet. Enligt förordningen den 8 juni 1923 (nr 228) angående visst villkor för statsbidrag åt hushållningssällskap skall

stadgarna vara avfattade i huvudsaklig överensstämmelse med de allmänna grunder för sällskapens organisation som Kungl. Maj:t bestämmer. I detta avseende gäller f. n. kungörelsen den 19 juli 1947 (nr 394) med allmänna grunder för hushållningssällskaps organisation. Med den ställning hushållningssällskapen hittills intagit såsom offentligrättsliga korporationer har följt viss begränsning av skatteplikten. Sällskapen har på detta område varit jämställda med kommuner, landsting och andra menigheter. Till detta har kommit tjänstebrevsrätt och rätt att ansluta sällskapens anställda till det statliga pensionssystemet.

Sällskapens framtida organisation är en fråga som sällskapen själva har att ta slutlig ställning till. Den nu tillämpade formella grunden till statens inflytande på hushållningssällskapens organisation och verksamhet bortfaller genom att sällskapen inte längre skall uppbära statsbidrag. 1965 års riksdagsbeslut förutsätter dock att hushållningssällskap, som skall verka som kontaktorgan mellan lantbruksnämnd och näringsutövarna, skall ha stadgar som fastställts av Kungl. Maj:t eller myndighet Kungl. Maj:t bestämmer. Enligt min mening är detta påkallat av de särskilda förmåner, som dessa hushållningssällskap alltjämt bör få åtnjuta och som jag återkommer till i det följande.

För att ta slutlig ståndpunkt i denna fråga torde sällskapen behöva visst ytterligare rådrum. Jag föreslår därför, att samtliga hushållningssällskap under en övergångstid utan att nya stadgar fastställts får behålla sin nuvarande karaktär av offentligrättsliga organ. Övergångstiden bör dock inte sträcka sig längre än till den 1 januari 1968, vilket betyder att Kungl. Maj:ts fastställelsebeslut beträffande sällskapens nuvarande stadgar bör gälla längst till årets slut. Senast vid denna tidpunkt bör sålunda de sällskap som önskar kvarstå som offentligrättsliga organ ha antagit nya stadgar. Nyssnämnda riksdagsbeslut innebär att stadgarna bl. a. bör innehålla föreskrifter om vilka som äger bli medlemmar, om val inom sällskapet samt om ändamål och uppgifter. Härjämte bör stadgarna för att kunna fastställas innehålla föreskrifter om sällskapets verksamhet, som i princip ej strider mot vad jag nyss anfört angående sällskapens framtida uppgifter. För att sällskap med fastställda stadgar skall få ta upp ny verksamhet bör krävas medgivande av lantbruksstyrelsen. Enligt min mening bör stadgar som i övrigt utformats i huvudsaklig överensstämmelse med det förslag som lantbruksorganisationsutredningen framlagt kunna godtas.

Vad gäller tjänstebrevsrätten bör hushållningssällskap kunna få behålla den i sin verksamhet som kontaktorgan mellan lantbruksnämnd och näringsutövare. I fråga om annan förekommande verksamhet bör sällskapen inte ha denna rätt.

Personalförtecknade tjänster vid hushållningssällskapen är enligt stadgande i bilagan till SPR anslutna till den statliga personalpensioneringen.

Möjlighet till sådan anslutning föreligger också beträffande vissa andra anställningar vid sällskapen och dem närstående institutioner. I och med att den av mig nu föreslagna omorganisationen genomförs bör kvarblivande anställningar vid sällskapen och närstående institutioner inte vidare vara inordnade under SPR, vilket förutsätter viss ändring i bilagan till reglementet. Den som redan är underkastad SPR i sådan anställning bör dock ges möjlighet att erhålla en personlig pensionsrätt mot det att huvudmannen svarar för hela kostnaden för pensioneringen. Riksdagens bemyndigande bör inhämtas att göra avsedd ändring i SPR. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda bestämmelser om personlig pensionsrätt enligt vad jag här förordat.

1965 års jordbruksutskott uttalade i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 17 i anledning av prop. 1965: 100 att i den mån hushållningssällskapen åtar sig statliga uppgifter frågan om statligt vederlag härför bör prövas i sådant sammanhang. Utredningen har i den i det föregående lämnade redogörelsen angett vilka slag av utgifter som bör kunna komma i fråga att ersättas av staten. Även jag anser att i den mån hushållningssällskap åtar sig uppgifter av statlig natur ersättning härför bör kunna lämnas av statsmedel. Lantbruksnämnd bör också där så befinns lämpligt kunna åta sig att utan kostnad för hushållningssällskap handlägga vissa administrativa göromål som sammanhänger med kontaktverksamheten.

Frågan om de nuvarande sällskapens tillgångar bör som utredningen föreslagit bedömas utifrån den organisationsform sällskapen väljer. Om sällskap behåller karaktären av offentliga organ och således har fastställda stadgar, anser jag i likhet med utredningen att de bör kunna hållas intakta i fråga om förmögenhetstillgången. Om sällskapen däremot övergår till annan organisationsform, bör enligt min mening förhandlingar tas upp om dispositionen av tillgångar som uppkommit genom statlig medverkan. Jag avser att föreslå Kungl. Maj:t att lämna uppdrag om de förhandlingar som bör ske i anslutning till att de nuvarande hushållningssällskapen väljer organisationsform. Oavsett vilken organisationsform hushållningssällskapen väljer bör dock förhandlingar upptas med sällskapen om att staten utan kostnad eller mot reducerad kostnad får överta sådan inventarieurtrustning m. m. som direkt utnyttjats för den verksamhet som förs över på de nya lokalorganen och till huvudsaklig del bestritts med statsmedel.

I fråga om hushållningssällskapens donationsfonder uttalar justitiekanslern i sitt remissyttrande att omorganisationen av hushållningssällskapen kan tänkas påverka den framtida användningen av donationsfonderna men att förhållandena är så skiftande att det inte är möjligt att generellt ange under vilka förutsättningar och efter vilka riktlinjer permutation bör ske. Därför bör prövning ske från fall till fall. I enlighet med vad justitiekanslern anfört får det förutsättas att hushållningssällskapen efter omorga-

nisation ser över förvaltningen och användningen av sina donationsfonder och i de fall så krävs kommer in till Kungl. Maj:t med framställning om de ändringar som påkallas.

Lantbruksstyrelsens organisation. Enligt instruktionen utgörs lantbruksstyrelsen av en generaldirektör och chef, två överdirektörer, varav en är souschef, och minst fyra andra ledamöter, som Kungl. Maj:t utser särskilt. Vid behandling i plenum av ärende, som berör statens jordbruksnämnds, lantmäteristyrelsens, skogsstyrelsens eller i fråga om rennäringsen kammarkollegiets verksamhetsområde, äger chefen för berörda myndighet närvara.

Överdirektörerna förestår var sin avdelning, nämligen rationaliseringsavdelningen med en byrå för yttre rationalisering och en för inre rationalisering samt lantbruksavdelningen med en lantbruksbyrå, en husdjursbyrå, en undervisningsbyrå och en jordbruksekonomisk byrå. Vid sidan av avdelningarna finns en administrativ byrå. Till denna är knuten jordbrukets upplysningsnämnds kansli.

I fråga om verksstyrelsen föreslår utredningen ingen annan ändring än den som följer av utredningens i det följande berörda förslag att en av överdirektörstjänsterna skall dras in. Ej heller jag finner det befogat att vidta annan ändring av styrelsens ordinarie sammansättning. I anledning av vad Sveriges handelsträdgårdsmästareförbund anfört i sitt remissyttrande bör dock styrelsen vid behandling av frågor som rör trädgårdsnäringsen utökas med en ledamot med särskild insikt i detta ämne. I likhet med utredningen finner jag det också lämpligt att chefen för arbetsmarknadsstyrelsen skall äga närvara vid behandling i plenum av ärende som berör arbetsmarknadsstyrelsens verksamhetsområde.

Vad gäller lantbruksstyrelsens inre organisation anser jag liksom utredningen det vara mest ändamålsenligt att byråerna ställs direkt under verksamledningen. Härför talar bl. a. att en sådan organisation gör det möjligt att genomföra en längre gående delegering av beslutanderätten än nu. Häri genom kan verkschefen och hans ställföreträdare frigöras från flertalet löpande ärenden. Den nuvarande avdelningsindelningen bör således slopas. I samband därmed kan som förut antytts en av överdirektörstjänsterna dras in. Jag delar vidare utredningens uppfattning att nuvarande indelning i sju byråer bör behållas tills vidare. Arbetsgrupperna för översiktlig planering resp. för rådgivningsfrågor bör såsom utredningen förordat behållas som fristående arbetsenheter till verksamledningens förfogande. Jag kan dock inte biträda utredningens förslag att arbetsgrupperna fast inordnas i styrelsen. Med hänsyn bl. a. till att det i senare sammanhang kan bli aktuellt att ändra styrelsens inre organisation, främst vad gäller jordbruksekonomiska byrån och undervisningsbyrån, bör arbetsgrupperna enligt min mening även i fortsättningen vara provisoriskt inrättade. Kostnaderna för personal som

ingår i arbetsgrupperna bör helt bestridas från lantbruksstyrelsens avlöningsanslag.

Med hänsyn till nya och utökade arbetsuppgifter anser jag mig kunna tillstyrka att styrelsen tillförs en avdelningsdirektörstjänst, en byrådirektörstjänst, en kanslisttjänst och två kansliskrivartjänster. Å andra sidan bör såsom förut nämnts den ena överdirektörstjänsten kunna dras in liksom två tjänster som lantbruksingenjör med hänsyn till minskad verksamhet med stora torrlägningsförrättningar.

Den föreslagna avdelningsdirektörstjänsten bör i enlighet med statskontorets förslag särskilt avdelas för rationalisering av den egna verksamheten och ställas direkt under generaldirektören.

Samarbetsorgan för informationsverksamhet på jordbrukets och trädgårdsnäringsområden. Kontakt- och informationsorgan har byggts upp vid olika myndigheter. Som jag uttalade i prop. 1965: 100 behöver den centrala informationsverksamheten om rönen från forskning och försök och om annat material av betydelse för rationaliseringsverksamheten på ett effektivt sätt samordnas. För dessa uppgifter bör därför finnas ett särskilt samarbetsorgan. I utredningens uppdrag har ingått att närmare överväga denna fråga. Utredningen har lagt fram ett i det föregående närmare redovisat förslag till ett nytt samarbetsorgan för informations- och upplysningsverksamhet på jordbrukets och trädgårdsnäringsområden. Organet avses ersätta jordbrukets upplysningsnämnd. Förslaget har i huvudsak tillstyrkts av remissinstanserna.

Även jag ansluter mig i huvudsak till förslaget. Jag föreslår således, att jordbrukets upplysningsnämnd den 1 juli 1967 ersätts med ett nytt samarbetsorgan för informations- och upplysningsverksamhet på jordbrukets och trädgårdsnäringsområden. Huvuduppgiften för organet bör vara att verka för samordning av den centrala informationsverksamhet på ifrågavarande områden, som bedrivs på olika håll. Verksamheten bör såsom utredningen framhållit inte begränsas till enbart forsknings- och försöksresultat. Kännedom bör också spridas om i praktiken vunna erfarenheter och resultat samt om allmänna föreskrifter och lagbestämmelser.

En viktig uppgift för samarbetsorganet blir att sprida upplysning till näringsutövarna genom broschyrer, foldrar och annat informationsmaterial samt genom massmedia. Nämnade material bör i princip spridas på samma sätt som nu sker från upplysningsnämnden. Härvid bör eftersträvas att materialet når även utanför jordbrukets kretsar. Organet bör även kunna svara för pressservice liknande den upplysningsnämnden nu handhar med aktuella fackartiklar till såväl dags- som fackpressen.

I upplysningsnämndens uppgifter ingår litteraturtjänst. Denna innehåller korta referat av in- och utländska forskningsresultat och riktar sig till lantbrukets rådgivare och lärare. Jag delar utredningens uppfattning att litte-

raturtjänst inte bör ingå i det nya samarbetsorganets arbetsuppgifter. Enligt min mening bör upplysningsnämndens litteraturtjänst föras över till lantbrukshögskolan. Detta berörs närmare i det förslag rörande specialrådgivningen och publikationsverksamheten vid lantbrukshögskolan, som jag lägger fram i det följande.

Samarbetsorganet bör såsom utredningen föreslagit ha karaktären av en styrelse. I denna bör ingå representanter för berörda myndigheter och vetenskapliga institutioner samt för det praktiska jordbruket och trädgårdsnäringen ävensom för konsumenterna och massmedia. Kungl. Maj:t bör äga att bestämma antalet ledamöter i styrelsen och utse dessa. För att under styrelsen leda och samordna arbetet behövs såsom utredningen anfört en sekreterare. För att handha publikationsverksamheten och presstjänsten bör det enligt min mening vara till fyllest med två byrådirektörstjänster. För övriga uppgifter bedömer jag personalbehovet till tre biträden.

Samarbetsorganets personal bör redovisas på lantbruksstyrelsens personalstat. I likhet med vad som nu gäller bör de direkta kostnaderna för upplysningsverksamheten bestridas från en särskild anslagspost under lantbruksstyrelsens omkostnadsanslag. Övriga kostnader för verksamheten bör belasta resp. anslagsposter under styrelsens omkostnadsanslag.

Anslagsfrågor. På grundval av mina i det föregående gjorda uttalanden om lantbruksstyrelsens organisation har jag beträffande lantbruksstyrelsens avlösningsanslag beräknat medel för ytterligare en avdelningsdirektör i Be 5, en byrådirektör i Ae 28 samt för en kanslist och två kansliskrivare. För den personal, som skall ställas till förfogande för samarbetsorganet för informationsverksamhet och som skall föras upp på lantbruksstyrelsens personalstat, har jag utöver tidigare personalkostnader för jordbrukets upplysningsnämnd beräknat medel för en avdelningsdirektör i Be 5 och en kansliskrivare. Vidare har jag beräknat medel för sex tjänster, för vilka kostnaderna tidigare belastat anslaget Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m., nämligen en avdelningsdirektör i Bg 5, fyra byrådirektörer varav två i Ag 28 och två i Ag 26 och en kansliskrivare. Jag har därutöver beräknat bl. a. 490 000 kr. för löneomräkning. Å andra sidan kan anslaget minskas med tillhoppa 191 000 kr. till följd av att en tjänst som överdirektör och souschef och två lantbruksingenjörstjänster kan föras av från personalförteckningen. Vidare bör 20 000 kr. föras över från posten till sakkunniga till styrelsens omkostnadsanslag. Anslaget bör föras upp med 5 957 000 kr.

Under lantbruksstyrelsens omkostnadsanslag bör med hänsyn till kostnadsstegringar anslagsposterna till reseersättningar, övriga expenser, publikationstryck samt upplysningsverksamhet räknas upp med resp. 21 000, 32 000, 1 000 och 9 000 kr. Av anslagsposten till upplysningsverksamhet bör disponeras 30 000 kr. för den s. k. litteraturtjänsten på jord-

brukets område, vilken jag i det föregående förordat böra ombesörjas av konsulentavdelningen vid lantbrukshögskolan. Från jordbruksdepartementets anslag Extra utgifter bör föras över ett belopp av 10 000 kr. för utrikes resor. Vidare bör 20 000 kr. föras över från lantbruksstyrelsens avlöningsanslag såsom förut nämnts samt 37 000 kr. från anslaget Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m., motsvarande omkostnaderna för den personal, som enligt förslag under föregående punkt bör föras över på lantbruksstyrelsens stat. Dessutom bör från anslaget Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m. föras över 75 000 kr. som hittills anvisats för framställning av undervisningsfilm och bildserier. Beloppet bör i fortsättningen disponeras av samarbetsorganet för informationsverksamhet. Vidare bör anslaget räknas upp med 70 000 kr. för att allmänt förstärka samarbetsorganets resurser. På grund av föreslagen personalförstärkning vid styrelsen bör posten till övriga expenser räknas upp med ett engångsbelopp av 37 000 kr. Anslaget bör sålunda höjas med ett sammanlagt belopp av 312 000 kr.

Vad gäller lantbruksnämndernas avlöningsanslag har förslaget till omorganisation föranlett en översyn av personalens lönegradsplacering m. m. Beträffande löneställningen för dessa tjänster har avtal träffats mellan statens avtalsverk och berörda personalorganisationer. Avtalet har den 3 mars 1967 överlämnats till riksdagens löne delegation för godkännande och denna har för sin del godkänt avtalet på riksdagens vägnar, dock under förbehåll att riksdagen godkänner de organisatoriska förutsättningarna, som legat till grund för avtalet.

I följande förteckning ingår samtliga nu föreslagna tjänster vid lantbruksnämnderna. Kungl. Maj:t äger själv inrätta dessa tjänster. Redovisningen sker för att ge underlag för anslagsberäkningen.

Förteckning med förslag rörande tjänster vid lantbruksnämnderna

Antal och benämning	Lönegrad
24 lantbruksdirektörer	Bo 7
<i>Fackenheterna</i>	
48 avdelningsdirektörer	Bo 5
25 förste lantbrukskonsulenter	Ao 30
80 lantbrukskonsulenter	Ao 28
16 lantbrukskonsulenter	Ae 28
25 lantbrukskonsulenter	Ao 26
34 lantbrukskonsulenter	Ae 26
24 konsulenter	Ae 23
22 byggnadskonsulenter	Ae 23
26 ingenjörer	Ao 23

Antal och benämning	Lönegrad
30 hemkonsulenter	Ao 22
24 lantbrukskonsulenter	Ag 18/Ae 22
28 assistenter	Ao 21
20 assistenter	Ae 21
33 fiskerikonsulenter	Ao 21
12 ingenjörer	Ao 21
35 assistenter	Ao 19
61 assistenter	Ae 19
8 ingenjörer	Ao 19
4 ingenjörer	Ae 19
43 assistenter	Ao 17
98 assistenter	Ae 17
96 assistenter	Ae 15

Administrativa enheterna och gemensam personal

24 byrådirektörer	Ao 26
24 kamrerare	Ao 21
30 kanslister	Ag 11/Ae 17
74 kontorsskrivare/förste ritare	Ao 13
20 kontorsskrivare/förste ritare	Ae 13
11 kansliskrivare	Ao 11
109 kansliskrivare	Ae 11
24 kartritningsbiträden	<i>högst</i> Ae 11
209 kontorsbiträden	<i>högst</i> Ae 9

Om den nu angivna personalorganisationen genomförs får lantbruksnämnderna sammanlagt 1 341 tjänster. Medel har beräknats i enlighet med den redovisade förteckningen samt därjämte med 950 000 kr. för tillfällig personal m. m. Anslagsposterna till arvoden och särskilda ersättningar samt till ersättningar till sakkunniga m. m. bör föras upp med resp. 250 000 kr. och 171 000 kr. Vidare bör anslagsposten till arvoden till ortsombud tas upp med oförändrat 390 000 kr. Slutligen bör anvisas ett belopp av 500 000 kr., vilket bör stå till Kungl. Maj:ts disposition för att vid behov användas till bestridande av vissa övergångskostnader i samband med omorganisationen. De framlagda förslagen medför att anslaget bör föras upp med 44 700 000 kr.

Vad beträffar lantbruksnämndernas omkostnadsanslag har för sjukvård beräknats 75 000 kr. och för reseersättningar 7 340 000 kr. Vidare har jag för bränsle, lyse och vatten beräknat 55 000 kr., för anskaffning av instrument och annan fältutrustning 130 000 kr. samt för övriga expenser 2 350 000 kr. För kostnader i samband med projekteringsverksamheten har jag beräknat 300 000 kr. och för ersättningar för tjänster som

hänger samman med kontakterna mellan nämnderna och näringsutövarna 100 000 kr. Till kostnaden för att insamla material till fiskestatistik bör beräknas 50 000 kr. Vidare har jag beräknat ett särskilt belopp av 500 000 kr. för bestridande av vissa övergångskostnader i anledning av omorganisationen. Anslaget bör således tas upp med 10 900 000 kr.

Utredningen har föreslagit att ett reservationsanslag betecknat *Lantbruksnämnderna*: *Utrustning* tas upp på riksstaten för att täcka de kostnader som uppstår vid utrustningen av de nya lantbruksnämnderna. Jag ansluter mig till detta förslag. Anslaget bör för budgetåret 1967/68 föras upp med 1 milj. kr.

Lantbruksnämndernas anslag till *Utbildningskurser för viss personal vid lantbruksorganisationen*¹ bör räknas upp med 68 000 kr. till 150 000 kr. Det ökade medelsbehovet bör ses mot bakgrunden av nu föreslagna organisationsändringar. Medel bör i erforderlig omfattning finnas tillgängliga för att anordna fortbildningskurser för berörda personalkategorier.

Av anslaget *Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m.*, vilket för innevarande budgetår tagits upp med 3 895 000 kr., har hittills 1 075 000 kr. disponerats av styrelsen för lantbrukshögskolan för specialrådgivningen. Såsom jag anfört i det föregående bör kostnaderna för ifrågakvarande verksamhet — som föreslagits i fortsättningen bli bedriven inom en konsulentavdelning — fr. o. m. nästa budgetår belasta lantbrukshögskolans avlönings-, omkostnads, materiel- och bokinköpsanslag. Från anslaget *Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m.* bör dock bestridas kostnader om tillhoppa 30 000 kr. avsedda för ersättningar till deltagare i kurser anordnade i anslutning till konsulentavdelningens verksamhet samt till kostnader för att anlita andra föreläsare än sådana som tillhör konsulentavdelningen vid dessa kurser. Anslaget bör därför minskas med 1 045 000 kr. Vidare bör som förut nämnts 75 000 kr. föras över till lantbruksstyrelsens omkostnadsanslag. Till följd av ökade kostnader för lärararvoden samt rese- och traktamentsersättningar beräknar jag ytterligare 100 000 kr. Anslaget bör således föras upp med tillhoppa 2 875 000 kr.

Vidare föreslår jag under hänvisning till vad jag tidigare anfört rörande den veterinära verksamheten att ett investeringsanslag till *Lån till driften av veterinärbakteriologiskt laboratorium m. m.* tas upp under fonden för låneunderstöd. Anslaget bör för budgetåret 1967/68 föras upp med 100 000 kr.»

I detta sammanhang har utskottet behandlat följande inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen

¹ Tidigare rubrik: *Utbildningskurser för viss personal vid lantbruksnämnder och hushållnings-sällskap.*

A. i samband med statsverkspropositionen:

1) I: 647 av herr *Eskilsson* och herr *Pettersson, Harald*, samt II: 816 av herr *Grebäck m. fl.* har hemställts, att riksdagen måtte uttala sig för att den allmänna trädgårdsrådgivningen även efter förestående omorganisation av rationaliseringsverksamheten på jordbrukets och trädgårdsskötselns område får ett fortsatt statligt stöd;

2) I: 653 av herr *Nilsson, Yngve, m. fl.* och II: 830 av fröken *Wetterström m. fl.*, i vilka likalydande motioner hemställts, att riksdagen i skriftelse till Kungl. Maj:t måtte uttala att Kungl. Maj:t vid utarbetandet av proposition om organisationen av rationaliseringsverksamheten på jordbrukets och trädgårdsnäringsens områden måtte föreslå att den nya omorganisationen skall börja genomföras fr. o. m. den 1 januari 1968;

B. i anledning av propositionen nr 74:

1) I: 735 av herr *Ernulf*, likalydande med II: 917 av herr *Gustafsson* i Borås, vari hemställts, att riksdagen måtte dels som sin mening uttala att i avvaktan på beslut om ändrad länsindelning två lantbruksnämnder fortfarande bör finnas i Älvsborgs län med bibehållande av nuvarande förläggningssorter, dels anvisa de medel som i anledning härav må erfordras utöver vad Kungl. Maj:t begärt;

2) I: 758 av herr *Isacson m. fl.* och II: 947 av herr *Rimås m. fl.*, i vilka likalydande motioner hemställts, att riksdagen måtte uttala att med tanke på den stora ekonomiska betydelse byggnadsinvesteringarna får för jordbrukets framtida rationalisering, Kungl. Maj:t bör ha sin uppmärksamhet riktad på nödvändigheten att för ifrågavarande byggnadsexpertis finns inrättade sådana befattningar som möjliggör att tjänsterna kan upprätthållas av personal med höga kvalifikationer på det byggnadstekniska området;

3) I: 759 av herr *Sveningsson m. fl.*, likalydande med II: 977 av herrar *Magnusson* i Borås och *Eliasson* i Moholm, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att de två lantbruksnämnderna i Älvsborgs län i avvaktan på ny länsindelning skall bibehålla sin nuvarande geografiska indelning;

4) I: 780 av herr *Eskilsson m. fl.*, likalydande med II: 975 av herr *Hansson* i Skegrie *m. fl.*, vari såvitt nu är i fråga hemställts, att riksdagen måtte

a) uttala att hushållningssällskaps framtida upptagande av ny verksamhet skall — därest sällskapets stadgar är officiellt fastställda — ske i samråd med lantbruksstyrelsen eller, efter styrelsens bestämmande, med vederbörande lantbruksnämnd,

b) uttala att hushållningssällskapens chefstjänsteman skall äga deltaga i lantbruksnämnds sammanträden på samma sätt som föreslagits för nämndens chefstjänsteman i sällskapets sammanträden,

c) i avvaktan på resultatet av utredning rörande erforderlig kompensation m. m., besluta att föreslagna förändringar i sällskapens rätt till SPV-pensionering och i tjänstebrevsrätt ej genomföres,

d) besluta att staten avstår från eventuella krav på delaktighet i sällskapens tillgångar,

e) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att sådana åtgärder vidtages, att kostnaderna för den allmännyttiga delen av verksamheten vid hushållningssällskapens veterinärlaboratorier efter omorganisation ej längre belastar sällskapen,

f) besluta att kostnaderna för de extra sammanträden med hushållningssällskapen, som föranleds av omorganisationen, och för härav föranledda extra sammanträden för förvaltningsutskott och nämnder skall bestridas av statsmedel,

i) besluta om fortsatt stöd till den allmänna trädgårdsrådgivningen på sätt i motionerna angivits;

5) I: 781 av herr *Fälldin* och II: 974 av herr *Grebäck m. fl.*, i vilka likalydande motioner hemställts, att riksdagen måtte besluta, att det föreslagna samarbetsorganet för informations- och upplysningsverksamhet överflyttas till och inordnas i lantbrukshögskolan;

6) I: 783 av herr *Jacobsson, Per*, likalydande med II: 976 av herrar *Larsson* i Umeå och *Gustafsson* i Skellefteå, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att vid utformningen av den blivande fältorganisationen inom lantbruksnämnderna utrymme beredes för en ambulerande och uppsökande produktionsrådgivning av den art som i motionerna anges;

7) I: 784 av herr *Petersson, Erik Filip*, och herr *Hilding*, likalydande med II: 981 av herrar *Öhvall* och *Hamrin* i Kalmar, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att även i fortsättningen statligt stöd skall kunna utgå i syfte att främja allmän trädgårdsrådgivning enligt i motionerna angivna riktlinjer;

8) I: 785 av herr *Åkesson m. fl.* och II: 979 av herr *Persson* i Heden *m. fl.*, i vilka likalydande motioner hemställts, att riksdagen måtte på tilläggsstat för budgetåret 1966/67 anvisa ett belopp av 1 miljon kronor till hushållningssällskapens omkostnader;

9) II: 918 av herr *Persson* i Heden, vari hemställts, att riksdagen på i motionen anförda grunder måtte besluta att Älvsborgs län skall bestå av två lantbruksnämnder;

10) II: 920 av herr *Lindström m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att även länsbostadsdirektören skall äga närvara vid lantbruksnämnds sammanträde in pleno;

11) II: 972 av herr *Björk*, vari hemställts, att riksdagen måtte uttala, att de i motionen berörda frågorna beaktas vid Kungl. Maj:ts ställningstagande vid inrättandet av trädgårdsdelegationer och vid fastställandet av lantbruksstyrelsens personalbehov;

12) II: 973 av herrar *Grebäck* och *Josefson* i Arrie, vari hemställts, att riksdagen måtte uttala, att trädgårdsdelegationer inrättas inom områden

med betydande trädgårdsproduktion och att dessa erhåller en för sitt ändamål lämplig sammansättning;

13) II: 978 av herr Nilsson i Tvärålund *m. fl.*, vari hemställt, att riksdagen måtte uttala att den genom lantbruksnämnderna bedrivna utbildningen i form av kurser skall i största möjliga utsträckning ordnas genom och i samarbete med lantbrukets skolor enligt de i motionerna anförda riktlinjerna;

14) II: 980 av herr Sundkvist *m. fl.*, vari hemställt, att riksdagen måtte besluta dels att antalet lekmanaledamöter i lantbruksnämndens strukturdelegation skall vara fyra, dels att landshövdingen ej må ingå som ordförande eller ledamot i lantbruksnämndens delegationer.

Utskottet får beträffande det närmare innehållet i motionerna hänvisa till motionerna I: 647, II: 830, I: 735, I: 758, I: 759, II: 975, II: 974, I: 783, II: 981, II: 979, II: 918, II: 920, II: 972, II: 973, II: 978 och II: 980.

Utskottet

1965 års riksdagsbeslut om ny organisation för statens medverkan i jordbrukets och trädgårdsnäringsens rationalisering innefattade även vissa riktlinjer för den nya organisationen. Det förutsattes emellertid att den närmare utformningen av de nya lantbruksnämndernas organisation m. m. skulle närmare utredas före omorganisationens ikraftträdande. Sådan utredning har nu verkställts genom 1965 års lantbruksorganisationsutredning. Föreliggande proposition, som grundas på utredningens betänkande och däröver avgivna remissyttranden, innehåller förslag till de ytterligare ställningstaganden som erfordras inför omorganisationen. Bl. a. behandlas de nya lantbruksnämndernas arbetsuppgifter, organisation och personalbehov samt vissa frågor rörande hushållningssällskapen. Utskottet tar i det följande upp nu nämnda förslag jämte i anslutning därtill avgivna motioner. De i propositionen och motionerna upptagna frågor, som rör lantbrukshögskolan, behandlar utskottet i ett särskilt utlåtande (nr 19).

Beträffande *arbetsuppgifterna för de nya lantbruksnämnderna* beslöt 1965 års riksdag, att lantbruksnämnd skulle från hushållningssällskap i princip överta uppgifter av sådan betydelse för jordbrukets och trädgårdsnäringsens rationalisering i vid bemärkelse att de borde handhas av staten. Annan från statens synpunkt i och för sig angelägen verksamhet, som hushållningssällskap nu bedriver, borde föras över till annat organ än lantbruksnämnd. Övrig verksamhet kunde lämpligen ligga kvar hos hushållningssällskapen.

Enligt departementschefen bestäms det huvudsakliga innehållet i lantbruksnämndernas arbetsuppgifter av de beslut som kommer att fattas rörande den framtida jordbrukspolitiken. I förevarande proposition tas dock

upp vissa särskilda frågor rörande nämndernas arbetsuppgifter. Lantbruksnämnderna föreslås sålunda svara för översiktlig planering, rådgivning samt för uppgifter syftande till en snabb strukturrationalisering. De skall även bedriva viss beställningsverksamhet samt medverka i statlig försöksverksamhet och insamling av jordbruksstatistik. Tills vidare bör enligt propositionen även verksamheten på fiskets område och hemkonsulentverksamheten inordnas i nämnderna. Däremot bör verksamheten vid de lantbrukskemiska stationerna och de lokala frökontrollanstalterna inte inordnas under nämnderna. Tills vidare bör ej heller verksamheten vid de veterinärbakteriologiska laboratorierna inordnas i lantbruksorganisationen. Fiskodling, projektering av villaträdgårdar och parker samt hemslöjd m. m. föreslås också böra ligga utanför nämndernas arbetsområde.

Vad gäller rådgivningsverksamheten anför departementschefen, att staten i första hand bör medverka i sådan rådgivning som är av särskild betydelse för rationaliseringen inom jordbruket. Kommersiellt betonad produktionsrådgivning bör dock i princip skötas av näringsutövarnas egna organisationer. I detta sammanhang hemställs i motionerna I: 783 och II: 976 att utrymme skall beredas inom lantbruksnämnderna för en ambulerande och uppsökande produktionsrådgivning, inriktad på saklig upplysning och rådgivning om ekonomiska och produktionstekniska rön. Utskottet vill i anslutning härtill konstatera att avsikten är att produktionsrådgivning skall ingå bland lantbruksnämndernas uppgifter. Den förskjutning som ägt rum från en huvudsakligen produktionsteknisk rådgivning mot en mer företagsekonomiskt inriktad verksamhet bör dock såsom departementschefen anført fortsätta. Såsom anges i propositionen bör rådgivningen stå öppen för alla berörda yrkesutövarer. Den personal, som kan disponeras för rådgivning, bör givetvis utnyttjas på det för rationaliseringen effektivast möjliga sättet. Härigenom torde även motionernas syfte bäst tillgodoses. Någon särskild riksdagens åtgärd i anledning av desamma synes icke påkallad.

Den statsunderstödda kursverksamheten på lantbrukets område skall enligt departementschefen i första hand omhänderhas av lantbruksnämnderna, men även hushållningssällskapen avses kunna anlitas i sådan verksamhet. I motionen II: 978 hemställs att den genom lantbruksnämnderna bedrivna kursverksamheten i största möjliga utsträckning skall ordnas genom och i samarbete med lantbrukets skolor. Enligt gällande bestämmelser kan även lantbruksskolor anordna nu ifrågavarande statsunderstödda kurser. Som utskottet har sig bekant medverkar också dessa skolor i nuvarande kursverksamhet i hushållningssällskapens och lantbruksnämndernas regi. Motsvarande samarbete bör givetvis fortsätta i all den utsträckning det är möjligt med hänsyn till de resurser skolorna disponerar. Icke heller denna motion synes kräva någon särskild riksdagens åtgärd.

Det allmännas insatser för den yrkesmässiga trädgårdsodlingens rationalisering bör såsom föreslagits i propositionen inordnas i de nya lantbruks-

nämndernas verksamhet. Uppgifter på trädgårdsområdet i övrigt, exempelvis rådgivning och projektering av villaträdgårdar och parkanläggningar, kan enligt departementschefen knappast anses vara en statens angelägenhet. För service på detta område hänvisas till kommunerna och hushållningssällskapen. Statsbidrag bör enligt propositionen ej utgå till denna verksamhet. I motionerna I: 780 och II: 975, I: 647 och II: 816 samt I: 784 och II: 981 har dock förordats visst fortsatt statsunderstöd till allmän trädgårdsrådgivning.

Enligt utskottets mening är utformningen av bebyggelsens närmaste omgivning, t. ex. trädgårdar och parker, i icke ringa mån ett samhällsintresse. Den service som härvid kunnat lämnas genom hushållningssällskapens allmänna trädgårdsrådgivning har varit till gagn ur såväl miljö- som landskapsvårdande synpunkt. Den har dessutom kunnat lämnas till den enskilde för överkomliga kostnader. Ifrågavarande verksamhet har också rönt stor uppskattning hos allmänheten. Projektering, som sällskapen bedriver på detta område, får förutsättas liksom hittills kunna taxebeläggas. Härvid torde projekteringen liksom i regel även rådgivningen i stort sett kunna göras självbärande. Då emellertid finansieringen på detta sätt i vissa fall kan bli otillräcklig för upprätthållandet av dylik rådgivning bör enligt utskottets mening de hushållningssällskap, som även framdeles finner sådan verksamhet behövlig och önskar upprätthålla densamma, alltjämt kunna erhålla statsbidrag till sin allmänna trädgårdsrådgivning.

I fråga om veterinärlaboratorierna föreslås i motionerna I: 780 och II: 975 att sådana åtgärder vidtas, att kostnaderna för den allmännyttiga delen av verksamheten vid dessa laboratorier efter omorganisationen ej längre belastar sällskapen. Enligt propositionen bör åtgärder vidtas som tryggar sådan verksamhet vid veterinärlaboratorierna som är av betydelse ur det allmännas synpunkt. Lantbruksnämnd bör kunna biträda sådant laboratorium med administrativa och kamerala uppgifter. Vidare bör statligt lån kunna beviljas laboratorium vid likviditetssvårigheter. I propositionen upplyses att Kungl. Maj:t uppdragit åt veterinärstyrelsen att överse taxan för vissa undersökningar vid veterinärlaboratorierna. I den mån full kostnads-täckning härvid inte kommer att uttagas, skall veterinärstyrelsen överväga lämpligt statsbidragssystem. Förslag i förevarande ämne skall inges i sådan tid att ny taxa kan tillämpas från och med den 1 juli 1967. Genom de sålunda framlagda och aviserade förslagen får syftet med det i motionerna framförda yrkandet enligt utskottets mening anses tillgodosett.

1965 års riksdagsbeslut innebar beträffande *lantbruksnämndernas organisation* bl. a. följande. Lantbruksnämnd skall bestå av nio ledamöter. Kungl. Maj:t skall utse ordförande och tre andra ledamöter samt landstinget fyra ledamöter. Nämndens chefstjänsteman skall vara självskriven ledamot. Till ordförande bör i regel utses landshövdingen. Vid lantbruksnämnds behandling av frågor, som rör annan länsmyndighets verksamhet

bör representant för den andra myndigheten beredas tillfälle att delta i överläggningarna. Detta anges särskilt gälla överlantmätaren, länsjägmästaren och länsarbetsdirektören. Av det sagda framgår bl. a. att länsbostadsdirektören äger närvara vid lantbruksnämndens behandling av frågor berörande länsbostadsnämndens verksamhet. Syftet med motionen II: 920 torde sålunda vara tillgodosett.

I motionerna I: 780 och II: 975 föreslås bl. a. att chefstjänstemannen vid hushållningssällskap skall äga delta i lantbruksnämnds sammanträde. Då skäl finns att antaga att det framtida samarbetet mellan de båda organen gagnas av dylik anordning förordar utskottet, att chefstjänsteman vid hushållningssällskap med av Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer fastställda stadgar skall äga närvara vid lantbruksnämnds sammanträde.

Strukturdelegationen skall enligt 1965 års beslut bestå av nämndens chefstjänsteman, ytterligare tre ledamöter av nämnden samt överlantmätaren och länsjägmästaren. Produktionsdelegationen och eventuella övriga delegationer vid lantbruksnämnd föreslås bestå av högst fem ledamöter, nämligen fyra lekmannaledamöter samt nämndens chefstjänsteman.

Med hänsyn till den speciella vikt som bör tillmätas strukturdelegationen ifrågasätts i motionen II: 980 lämpligheten av att ett färre antal av nämndens ledamöter skall ingå i denna delegation än i övriga delegationer. I syfte att få strukturdelegationen allsidigare sammansatt föreslås i motionen att även i denna skall ingå fyra lekmannaledamöter. Den stora mängden både tids- och arbetskrävande uppgifter i topporgan på länsplanet, vartill också i regel kommer viktiga arbetsuppgifter på riksplanet, motiverar vidare enligt motionärernas uppfattning att landshövdingen inte ingår såsom ordförande eller ledamot i delegationerna inom nämnden.

Utskottet vill i anslutning här till erinra om att riksdagen år 1965 i avsikt att möjliggöra en mer allsidig representation för olika berörda intressen fattade beslut att — i jämförelse med vad som föreslagits i proposition 1965: 100 — bl. a. utöka strukturdelegationen med en lekmannaledamot. Någon anledning för riksdagen till ändrat ståndpunktstagande i nämnda hänseende synes icke föreligga. I anledning av nu ifrågasvarande motionsyrkanden vill utskottet — som ej har något att invända mot departementschefens i nu föreliggande proposition gjorda uttalande att nämndens ordförande bör kunna ingå som ordförande eller ledamot i nämndens olika delegationer — emellertid inte motsätta sig att strukturdelegationen, om så i något fall befinnes önskvärt, utökas till att omfatta sju ledamöter, om nämndens ordförande ingår i densamma.

I motionen II: 973 föreslås att trädgårdsdelegationer skall inrättas vid nämnder i sådana län som har en betydande trädgårdsproduktion. Detta förslag torde ej behöva föranleda något särskilt uttalande, eftersom riksdagen redan år 1965 beslöt att särskild delegation för frågor rörande trädgårds-

näringsen skulle kunna inrättas i vissa län. För att trädgårdsdelegationen skall erhålla tillräcklig sakkunskap i trädgårdsfrågor föreslås såväl i nu nämnda motion som i motionen II: 972 att, förutom ledamöterna från nämnden, två representanter för den praktiska trädgårdsodlingen bör ingå i delegationen. Utskottet torde få erinra om att riksdagen år 1965 godkände ett uttalande, enligt vilket vid handläggning av frågor rörande näringsgrenar, som inte är företrädare i nämnden, lämplig person bör kunna adjungeras till delegation.

F. n. finns två lantbruksnämnder och två hushållningssällskap i Älvsborgs län. För att organisationen skall vinna ökad effektivitet och kostnaderna härför skall minska bör enligt propositionen fr. o. m. den 1 juli 1967 inrättas endast en lantbruksnämnd i länet. Nämnden bör ha Vänersborg som kansliort, varvid dock en arbetsenhet bör förläggas till Borås. I motionerna I: 735 och II: 917, I: 759 och II: 977 samt II: 918 hemställs att riksdagen i avvaktan på beslut om ny länsindelning föreskriver att det alltså skall vara två lantbruksnämnder i Älvsborgs län. Enligt utskottets mening bör sammanföringen av nu ifrågakommande uppgifter till en lantbruksnämnd innebära övervägande fördelar. Förutom ökad effektivitet och minskade kostnader för lantbruksorganisationen torde reformen medföra förenkling vid samarbetet med övriga länsorgan. Dessa har nämligen nästan undantagslöst hela länet som verksamhetsområde. Att inrätta en särskild arbetsenhet förlagd till Borås torde vara en lämplig anordning i avvaktan på en eventuell ändring av länsindelningen. Utskottet tillstyrker alltså Kungl. Maj:ts förslag beträffande lantbruksnämnden i Älvsborgs län och avstyrker bifall till nu ifrågakommande motioner.

I lantbruksnämndernas kansliorganisation bör enligt propositionen i regel ingå tre enheter, nämligen en för strukturfrågor och en för produktionsfrågor samt en administrativ enhet. Vad departementschefen anfört rörande kansliorganisationen och personalbehovet vid lantbruksnämnderna biträder utskottet.

Utskottet ansluter sig till Kungl. Maj:ts förslag att de nya lantbruksnämnderna skall börja sin verksamhet den 1 juli 1967. Såsom departementschefen anfört synes tidpunkten lämpligt vald särskilt med hänsyn till att då är att vänta vissa ändringar i arbetsuppgifterna för lantbruksorganisationen. Även ur personalsynpunkt är det angeläget att undvika tidsutdräkt med omorganisationen. Förslagen i fråga om övergångsanordningar, vilka tillstyrks av utskottet, är så utformade att omställningen för respektive organ skall underlättas. Motionerna I: 653 och II: 830, vilka behandlar förevarande fråga, bör i enlighet med det anförda inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Hushållningssällskapens framtida uppgifter m. m. Såsom i propositionen anförs grundade sig 1965 års riksdagsbeslut på antagandet att hushållningssällskapen skulle kunna vara kvar som formellt fristående organ med upp-

gift att bl. a. verka som kontaktorgan mellan lantbruksnämnderna och näringsutövarna. Hushållningssällskapen föreslås i förevarande proposition kunna ta upp bl. a. sådan rådgivnings- och serviceverksamhet, som inte ombesörjs av de statliga organen. Det ankommer på hushållningssällskapen själva att dra upp riktlinjerna för den verksamhet som de framdeles vill bedriva. En förutsättning för statsunderstöd till hushållningssällskapens verksamhet har varit att de haft av Kungl. Maj:t fastställda stadgar. 1965 års riksdagsbeslut förutsätter att hushållningssällskap, som skall verka som kontaktorgan mellan lantbruksnämnd och näringsutövarna, alltjämt skall ha stadgar som fastställts av Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer.

Enligt propositionen bör de sällskap, som önskar kvarstå som offentlig-rättsliga organ, senast den 1 januari 1968 ha antagit nya stadgar. Stadgarna bör för att kunna fastställas innehålla bl. a. sådana föreskrifter om sällskapets verksamhet, som i princip ej strider mot vad departementschefen anfört angående sällskapens framtida uppgifter. För att sällskap med fastställda stadgar skall få ta upp ny verksamhet skall enligt propositionen krävas medgivande av lantbruksstyrelsen. I motionerna I: 780 och II: 975 föreslås i stället att hushållningssällskaps upptagande av ny verksamhet skall ske i samråd med lantbruksstyrelsen eller, efter styrelsens bestämmande, med vederbörande lantbruksnämnd. Med hänsyn till de förmåner hushållningssällskap med officiellt godkända stadgar alltjämt kommer att ha och eftersom nämndernas och sällskapets verksamhet bör samordnas så effektivt och samtidigt så enkelt som möjligt, förordar utskottet att nu ifrågasvarande hushållningssällskap skall äga ta upp ny verksamhet efter överenskommelse med lantbruksstyrelsen eller, efter styrelsens bestämmande, med lantbruksnämnden i länet.

Hushållningssällskapen bör enligt propositionen kunna få behålla tjänstebrevsrätten i sin verksamhet som kontaktorgan mellan lantbruksnämnd och näringsutövare. Däremot bör denna rätt inte kvarstå i fråga om sällskapens övriga verksamhet. Vidare föreslås att kvarblivande anställningar vid hushållningssällskap och närstående institutioner inte längre bör vara inordnade under det statliga personalpensionsreglementet. Den som redan har statlig pensionsrätt i sådan anställning bör dock ges möjlighet att erhålla en personlig pensionsrätt mot det att huvudmannen svarar för hela kostnaden härför.

I motionerna I: 780 och II: 975 hemställs bl. a. att de föreslagna förändringarna i fråga om pensionering och tjänstebrevsrätt ej genomförs i avvaktan på resultatet av utredning rörande erforderlig kompensation. För att hindra att exempelvis hushållningssällskapens frökontrollanstalter, lantbrukskemiska stationer och veterinärlaboratorier försätts i en icke förutsebar och ekonomiskt besvärande situation bör hushållningssällskapen enligt

motionärerna kompenseras för de ökade utgifterna till följd av nyssnämnda förslag, i vad avser de samhällsnyttiga insatserna.

Utskottet får i denna fråga framhålla att hushållningssällskapen genom att på lämpligt sätt avväga taxan för sina tjänster bör kunna i likhet med statliga myndigheter täcka uppkommande kostnader. Detta får enligt utskottets mening anses böra gälla alla kostnader, bl. a. sådana som avser pensionsförpliktelser för anställd personal. I den mån sällskapen åtar sig uppgifter av statlig natur bör såsom i propositionen föreslagits ersättning här för kunna lämnas av statsmedel. Här torde få erinras om vad utskottet i det föregående anfört rörande statligt stöd till veterinärlaboratorierna. Det anförda innebär att utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och avstyrker motionsyrkandet rörande pensionsrätten för hushållningssällskapens personal.

Vad gäller hushållningssällskapens tjänstebrevsrätt för annan verksamhet än som kontaktorgan kan i princip samma synsätt anläggas. Under ett övergångsskede kan det emellertid enligt utskottets bedömning förväntas bli administrativt svårt att strikt tillämpa de i propositionen föreslagna reglerna för tjänstebrevsrätten. Vissa uppgifter kommer nämligen inte att föras över från sällskapen till nämnderna redan den 1 juli 1967. Utskottet finner därför skäl förorda att den i propositionen föreslagna ändringen beträffande hushållningssällskapens tjänstebrevsrätt uppskjuts till den 1 januari 1968. Det innebär att sällskap, som kvarstår såsom offentlighetsorgan, intill nämnda tidpunkt behåller tjänstebrevsrätt i oförändrad utsträckning.

Vid bifall till utskottets förslag synes jämväl erforderligt rådrum föreligga för överväganden rörande en eventuell kompensation till hushållningssällskapen för den mistade tjänstebrevsrätten.

Enligt propositionen bör frågan om de nuvarande sällskapens tillgångar bedömas utifrån den organisationsform sällskapen väljer. Om sällskap behåller karaktären av offentliga organ med av Kungl. Maj:ts fastställda stadgar, bör de kunna hållas intakta i fråga om förmögenhetstillgången. Om sällskapen däremot övergår till annan organisationsform, bör förhandlingar tas upp om dispositionen av tillgångar som uppkommit genom statlig medverkan. Oavsett organisationsform bör dock förhandlingar upptas med sällskapen om att staten utan kostnad eller mot reducerad kostnad får överta sådan inventarieutrustning m. m. som direkt utnyttjats för den verksamhet som förs över på de nya lantbruksnämnderna och till huvudsaklig del bestritts med statsmedel.

Riksdagen bör enligt motionerna I: 780 och II: 975 besluta att staten skall avstå från eventuella krav på delaktighet i hushållningssällskapens tillgångar. Härvid bortser motionärerna från inventarier, som anskaffats helt eller delvis med anlåtande av statliga medel. Beträffande dessa inventarier bör gälla vad som i propositionen föreslagits. Sällskapens rätt att disponera

övriga tillgångar bör enligt motionärerna vara oberoende av deras framtida ställning. Detta motiveras med att tillgångarna, oavsett sällskapens organisationsform, kommer att utnyttjas till fromma för jordbruket och i överensstämmelse med avsedda ändamål.

Utskottet ansluter sig i förevarande fråga till motionärernas bedömning att de tillgångar hushållningssällskapen disponerar får förutsättas komma att användas till nytta för jordbruket oavsett vilken organisationsform sällskapen väljer. De tillgångar hos sällskapen, som härrör av statsmedel, torde vara förhållandevis begränsade. Av angivna skäl får utskottet beträffande sällskapens tillgångar tillstyrka bifall till nu ifrågavarande motionsyrkande. Detta innebär att staten bör avstå från krav på delaktighet i sällskapens tillgångar, utom vad avser vissa inventarier som anskaffats helt eller delvis med anlåtande av statliga medel.

I fråga om *lantbruksstyrelsens organisation* föreslås i propositionen att avdelningsindelningen skall slopas och att i samband därmed en överdirektörstjänst indras. De förslag i övrigt som framläggs rörande lantbruksstyrelsen innebär endast smärre ändringar och föranleder inte någon erinran från utskottets sida.

I motionen II: 972 har bl. a. hemställts att Kungl. Maj:t vid ställningstagande till lantbruksstyrelsens personalbehov beaktar trädgårdsnäringens behov av en utbyggd verksamhet inom styrelsen. Utskottet, som vill erinra om att styrelsen vid behandling av frågor som rör trädgårdsnäringen utökas med en ledamot med särskild insikt i detta ämne, förutsätter att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på förevarande spörsmål. Motionen synes därför inte behöva föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

Departementschefen föreslår, att jordbrukets upplysningsnämnd den 1 juli 1967 ersätts med ett nytt *samarbetsorgan för informations- och upplysningsverksamhet* på jordbrukets och trädgårdsnäringens områden. Huvuduppgiften för organet bör vara att verka för samordning av den centrala informationsverksamheten på ifrågavarande områden. Verksamheten bör enligt propositionen inte begränsas till enbart forsknings- och försöksresultat. Kännedom bör också spridas om i praktiken vunna erfarenheter och resultat samt om allmänna föreskrifter och lagbestämmelser. En viktig uppgift för samarbetsorganet blir att sprida upplysning till näringsutövarna genom broschyrer, foldrar och annat informationsmaterial samt genom massmedia. Samarbetsorganet bör ha karaktär av en styrelse vari ingår företrädare för olika berörda organ och grupper. Personalen vid samarbetsorganet bör redovisas på lantbruksstyrelsens personalstat.

Enligt motionsparet I: 781 och II: 974 bör riksdagen besluta att samarbetsorganet skall ingå i lantbrukshögskolan och samordnas med den i pro-

positionen föreslagna konsulentavdelningen. Härigenom skulle enligt motionärerna kunna åstadkommas rationellare och effektivare informationskanaler till konsulenter, lärare och näringsutövare.

Utskottet får erinra om att riksdagen år 1965 i enlighet med ett enhälligt förslag av 1960 års jordbruksutredning beslöt att ett särskilt samarbetsorgan för informationsverksamhet på lantbrukets område skulle inrättas. På grundval av detta beslut har det av departementschefen redovisade detaljförslaget rörande samarbetsorganets uppgifter och organisation utarbetats. En förutsättning för att organet tillfredsställande skall kunna fullgöra sin samordnande funktion torde enligt utskottets mening vara att det är fristående från de olika centrala informationskällorna. Att samarbetsorganets personal uppförs på lantbruksstyrelsens personalstat och att dess kostnader får belasta styrelsens avlönings- och omkostnadsanslag torde endast få betraktas som praktiska anordningar och innebär inte att samarbetsorganet knyts till denna myndighet. Utskottet finner således ej anledning frågå Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag. Detta innebär att nu ifrågavarande motioner avstyrks. Självfallet förutsätter utskottet, att den föreslagna samordningen mellan de organ som arbetar med upplysning på förevarande område blir sådan, att dubbelarbete undviks.

Anslagsfrågor. Till underlag för beräkningen av lantbruksnämndernas avlöningsanslag redovisas samtliga de vid nämnderna föreslagna tjänsterna. I anslutning härtill anförs i motionerna I: 758 och II: 947 kritiska synpunkter på byggnadskonsulenternas lönesättning. Med tanke på den stora ekonomiska betydelse byggnadsinvesteringarna får för jordbrukets rationalisering, hemställer motionärerna att riksdagen måtte uttala, att Kungl. Maj:t bör ha sin uppmärksamhet riktad på nödvändigheten att för byggnadsexpertis vid lantbruksnämnderna finns inrättade sådana befattningar, till vilka kan rekryteras personal med höga kvalifikationer på det byggnadstekniska området. Utskottet har ingen anledning att utgå från annat än att Kungl. Maj:t framlagt sina förslag i klart medvetande om byggnadsinvesteringarnas betydelse för jordbruksrationaliseringen och därmed även om behovet av kvalificerad personal på området. Motionerna bör därför enligt utskottets mening inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

I detta sammanhang torde även få behandlas yrkandet i motionerna I: 780 och II: 975 att hushållningssällskapens kostnader för vissa sammanträden, som föranleds av omorganisationen, skall bestridas av statsmedel. Utskottet får med avstyrkande av motionsförslaget hänvisa till att departementschefen under lantbruksnämndernas omkostnadsanslag beräknat ett särskilt belopp av 500 000 kr. för bestridande av vissa övergångskostnader i anledning av omorganisationen.

Kungl. Maj:ts förslag i fråga om medelsanvisning på driftbudgeten till lantbruksstyrelsen och lantbruksnämnderna, till utbildningskurser för viss personal vid lantbruksorganisationen och till kursverksamhet för jord-

brukets rationalisering ävensom på kapitalbudgeten för lån till driften av veterinärbakteriologiskt laboratorium m. m. biträder utskottet. Detta innebär bl. a., såsom en följd av i det föregående redovisat ställningstagande, att yrkandet i motionerna I: 735 och II: 917 om medelsanvisning för två lantbruksnämnder i Älvsborgs län avstyrks. — Utskottet har icke heller funnit anledning biträda den i motionerna I: 785 och II: 979 gjorda framställningen om medel på tilläggsstat för innevarande budgetår till hushållningssällskapens omkostnader.

Under åberopande av vad i det föregående anförts och då utskottet härutöver inte har något att erinra mot vad Kungl. Maj:t föreslagit och uttalat i propositionen, såvitt den behandlats i förevarande utlåtande, hemställer utskottet,

att riksdagen må

- a) lämna motionen II: 978 utan åtgärd,
- b) i anledning av motionerna I: 780 och II: 975, I: 647 och II: 816 samt I: 784 och II: 981, förstnämnda motionspar såvitt nu är i fråga, i enlighet med vad utskottet i det föregående anfört besluta att visst statsstöd till allmän trädgårdsrådgivning alltjämt bör utgå,
- c) bifalla motionerna I: 780 och II: 975, såvitt avser deltagande av hushållningssällskapets chefstjänsteman i lantbruksnämnds sammanträden,
- d) anse motionen II: 972, såvitt avser trädgårdsdelegationer vid lantbruksnämnderna, samt motionen II: 920 besvarade med vad utskottet i det föregående anført,
- e) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 735 och II: 917, II: 918 samt I: 759 och II: 977, förstnämnda motionspar såvitt nu är i fråga, godkänna att endast en lantbruksnämnd inrättas i Älvsborgs län,
- f) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionen II: 980 ävensom med avslag på motionerna I: 653 och II: 830, I: 783 och II: 976 samt II: 973 godkänna de grunder i övrigt för omorganisationen av lantbruksnämnderna som förordats i det föregående,
- g) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 972, såvitt nu är i fråga, godkänna vad i det föregående förordats i fråga om lantbruksstyrelsens organisation,
- h) bemyndiga Kungl. Maj:t att från personalförteckningen för lantbruksstyrelsen avföra en tjänst som överdirektör och souschef i lönegrad Cp 3,
- i) anse motionerna I: 780 och II: 975, såvitt avser veteri-

närlaboratorierna, besvarade med vad utskottet i det föregående anfört,

j) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 780 och II: 975, såvitt avser upptagande av ny verksamhet vid hushållningssällskapen, godkänna vad utskottet i det föregående anfört i fråga om hushållningssällskapens verksamhet,

k) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 780 och II: 975, såvitt nu är i fråga, godkänna vad utskottet i det föregående anfört rörande hushållningssällskapens tjänstebrevsrätt,

l) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 780 och II: 975, såvitt nu är i fråga, be-
myndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i statens allmänna tjänstepensionsreglemente den 28 maj 1959 (nr 287), som föranleds av förslaget om hushållningssällskapen,

m) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 780 och II: 975, såvitt nu är i fråga, godkänna vad utskottet i det föregående anfört rörande hushållningssällskapens tillgångar,

n) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 781 och II: 974 inrätta ett samarbetsorgan för informationsverksamhet på jordbrukets och trädgårdsnäringens områden i stället för jordbrukets upplysningsnämnd i överensstämmelse med vad som förordats i det föregående,

o) godkänna vad i det föregående förordats om att upphäva hushållningssällskapens s. k. delcredereansvar för låneunderstöd från fiskerilånefonden,

p) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 735 och II: 917, såvitt de ej behandlats i det föregående, på riksstaten för budgetåret 1967/68 under nionde huvudtiteln anvisa

1) till *Lantbruksstyrelsen: Avlöningar* ett förslagsanslag av 5 957 000 kr.,

2) till *Lantbruksstyrelsen: Omkostnader* ett förslagsanslag av 1 205 000 kr.,

3) till *Lantbruksnämnderna: Avlöningar* ett förslagsanslag av 44 700 000 kr.,

4) till *Lantbruksnämnderna: Omkostnader* ett förslagsanslag av 10 900 000 kr.,

5) till *Lantbruksnämnderna: Utrustning* ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.,

6) till *Utbildningskurser för viss personal vid lantbruksorganisationen* ett reservationsanslag av 150 000 kr.,

7) till *Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m.* ett förslagsanslag av 2 875 000 kr.,

q) på kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd till *Lån till driften av veterinärbakteriologiskt laboratorium m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kr.,

r) lämna motionerna I: 758 och II: 947 utan åtgärd,

s) lämna utan åtgärd motionerna I: 780 och II: 975, såvitt de avser kostnader för hushållningssällskapen i samband med omorganisationen, samt

t) avslå motionerna I: 785 och II: 979.

Stockholm den 27 april 1967

På jordbruksutskottets vägnar:

NILS G. HANSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Mossberger, Lage Svedberg, Hedström, Carl Eskilsson, Nils Hansson, Magnusson, Augustsson, Isacson*, Skårman och Harald Pettersson;

från andra kammaren: herrar Hansson i Skegrie, Lindström, fru Lindskog*, herrar Arweson, Johanson i Västervik*, Nilsson i Lönsboda*, Johansson i Simrishamn, Berndtsson, fru Sundberg och herr Sundkvist; dock att vid behandlingen av hemställan under

a) och b) herrar Sveningsson och Persson i Skänninge deltagit i stället för herrar Carl Eskilsson och Johansson i Simrishamn,

c), d), f) och i) herrar Sveningsson, Axel Kristiansson* och Persson i Skänninge deltagit i stället för herrar Carl Eskilsson, Harald Pettersson och Johansson i Simrishamn,

e) herrar Sveningsson, Axel Kristiansson*, Persson i Skänninge och Persson i Heden deltagit i stället för herrar Carl Eskilsson, Harald Pettersson, Johansson i Simrishamn och Sundkvist.

* Ej närvarande vid justeringen.

Särskilda yttranden

1) av herr *Lage Svedberg*, som anfört:

»Vid beräkningen av personalbehovet i den nya lantbruksnämndsorganisationen har departementschefen bl. a. utgått ifrån att antalet tjänster skall motsvara förutom lantbruksnämndernas nuvarande personalstat och viss personal för vilka kostnaderna nu belastar sakanslag även det antal tjänster

vid hushållningssällskapen vars innehavare i huvudsak är sysselsatta med uppgifter som förs över till den nya organisationen. En viktig uppgift för de nya lantbruksnämnderna blir att främja utvecklingen av den yrkesmässiga trädgårdsnäringen, genom rådgivning, projektering av vissa anläggningar samt handläggning av ärenden rörande finansieringsstöd. Det är synnerligen angeläget att lantbruksnämnderna i de län som har goda utvecklingsmöjligheter på förevarande område tilldelas högt kvalificerad personal för handläggningen av de frågor som hänger samman med den yrkesmässiga trädgårdsnäringen. Frågan om den närmare fördelningen av konsulentbefattningarna på detta område har icke upptagits i propositionen. Jag vill dock i förevarande sammanhang starkt framhålla nödvändigheten av att man vid dispositionen av förevarande personella resurser ägnar största uppmärksamhet åt frågan om att ge trädgårdsnäringens utövare bl. a. inom de nordligaste delarna av vårt land tillfredsställande service i förevarande avseende. I sammanhanget kan nämnas att enbart i Västerbottens län finns ett trettiootal handelsträdgårdar och sex större plantskolor för trädgårdsodling.

Enligt departementschefens uttalande bör service på trädgårdsområdet i övrigt t. ex. rådgivning och projektering av villaträdgårdar och parkanläggningar i den mån den ej ombesörjs av kommunerna alltjämt kunna handhas av hushållningssällskapen. Departementschefen är dock inte beredd att förordna att statsbidrag utgår till verksamhet av ifrågavarande slag. Med hänsyn till den stora roll för den allmänna trivseln och miljön i hela samhället som trädgårdsskötseln i nu förevarande avseende har uttalar man sig emellertid i vissa nu behandlade motioner till förmån för ett fortsatt statligt stöd till den allmänna trädgårdsrådgivningen. För egen del vill jag i anslutning härtill som min mening uttala att hinder ej bör möta att lantbruksnämnderna i sin verksamhet i mån av behov och tillgång på resurser upptar jämväl sådana frågor till behandling. Erinras må att lantbruksnämnderna i sin allmänna inköpsverksamhet jämväl skall kunna beakta de rena naturvårdsintressena och således redan har uppgifter analoga med de nu avsedda. Med hänsyn till den betydelse ur allmän miljövardssynpunkt som en välskött villaträdgård eller parkanläggning har bör uppgifterna i princip höra samman med den verksamhet som den nya naturvårdsorganisationen kommer att ombesörja. Jag förutsätter därför att man inom detta organ kommer att ägna uppmärksamhet åt utvecklingen även på detta område. För att inte verksamheten skall i ett övergångsskede lida olämpligt avbräck har jag funnit mig böra ansluta mig till utskottets uttalanden till förmån för ett fortsatt statligt stöd till densamma.»

2) av herrar *Nils Hansson, Isacson, Skårman, Sveningsson, Axel Kristiansson, Hansson* i Skegrie, *Nilsson* i Lönsboda, *Berndtsson*, fru *Sundberg* och herr *Sundkvist*, vilka anfört:

»Vi har anslutit oss till utskottets ställningstagande att lantbruksnämnder och hushållningssällskap skall börja sin verksamhet den 1 juli 1967. I sammanhanget vill vi likväl framhålla att den föreslagna omorganisationen är av sådan omfattning att längre tid hade behövts från tidpunkten för riksdagens beslut till genomförandet. En rad frågor kvarstår att lösa rörande bl. a. den fortsatta verksamheten såväl vid lantbruksnämnderna som hushållningssällskapen. Lokalfrågan torde på många platser inte hinna ordnas för lantbruksnämnderna till den 1 juli i år. Vidare torde bl. a. frågan om finansieringen av den allmänna delen av verksamheten vid veterinärlaboratorierna svårigen hinna lösas före utgången av året. Det hade sålunda varit önskvärt att omorganisationen hade kunnat skjutas till den 1 januari 1968. Med hänsyn till att endast en mycket kort tid nu återstår till den i propositionen föreslagna tidpunkten för omorganisationen och planeringen i många avseenden nu inriktats på denna tidpunkt torde det nu inte vara lämpligt att skjuta på omorganisationen.

Vi vill i anslutning härtill erinra om att utskottet den 7 februari i år upptog till behandling motionerna I: 653 och II: 830, vari föreslagits att omorganisationen skulle uppskjutas till den 1 januari 1968. Vid denna tidpunkt hade det ännu varit möjligt att inrikta planeringen på ett uppskov med omorganisationen. Utskottet beslöt emellertid bordlägga motionerna.»

Reservationer

1) av herrar *Mossberger, Hedström, Magnusson, Augustsson, Lindström*, fru *Lindskog*, herrar *Arveson, Johanson* i Västervik och *Persson* i Skänninge, vilka ansett att

dels det stycke i utskottets utlåtande på s. 30, som börjar med »Enligt utskottets» och slutar med orden »allmänna trädgårdsrådgivning» bort lyda sålunda:

»Enligt utskottets mening bör allmänheten i fråga om projektering av och rådgivning rörande villaträdgårdar m. m. få hänvända sig till enskilda företag eller expertis hos kommunerna. Även hushållningssällskapen kan givetvis, om de så önskar, ge service på detta område. Denna service bör kunna göras självbärande. Utskottet ansluter sig till departementschefens mening att nu ifrågavarande verksamhet inte kan anses vara en statlig uppgift och att statsbidrag inte bör utgå till densamma. Nyssnämnda motionsyrkanden avstyrks alltså.»

dels ock utskottets hemställan under b) bort ha följande lydelse:

»b) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 780 och II: 975, I: 647 och II: 816 samt I: 784 och II: 981, förstnämnda motionspar såvitt nu är i frå-

ga, i enlighet med vad utskottet i det föregående anfört besluta att statsstöd till allmän trädgårdsrådgivning ej skall utgå,»

2) av herrar *Mossberger, Lage Svedberg, Hedström, Magnusson, Augustsson, Lindström*, fru *Lindskog* och herr *Johanson* i Västervik, vilka ansett att *dels* det stycke i utskottets utlåtande på s. 31, som börjar med orden »I motionerna» och som slutar med orden »lantbruksnämnds sammanträde» bort ha följande lydelse:

»I motionerna I: 780 och II: 975 föreslås bl. a. att chefstjänstemannen vid hushållningssällskap skall äga delta i lantbruksnämnds sammanträde. Utskottet finner för sin del knappast motiverat att detta skall gälla generellt. Skäl finns dock att anta att det framtida samarbetet mellan de båda organen gagnas av att chefstjänsteman vid hushållningssällskap med av Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer fastställda stadgar i viss utsträckning deltar, då lantbruksnämnden behandlar fråga som berör hushållningssällskapets verksamhet. Utskottet vill därför inte motsätta sig att lantbruksnämnd i sådant fall bereder vederbörande tillfälle att närvara vid nämndens sammanträde.»

dels ock utskottets hemställan under c) bort lyda sålunda:

»c) i anledning av motionerna I: 780 och II: 975, såvitt avser deltagande av hushållningssällskapets chefstjänsteman i lantbruksnämndens sammanträden, godkänna vad utskottet i det föregående anfört,»

3) av herrar *Skårman, Sveningsson, Axel Kristiansson, Hansson* i Skegrie, *Nilsson* i Lönsboda, *Persson* i Heden och *Berndtsson*, vilka ansett att

dels det stycke i utskottets utlåtande på s. 32, som börjar med orden »F. n. finns» och slutar med orden »ifrågavarande motioner» bort ha följande lydelse:

»F. n. finns — — — (lika med utskottet) — — — i Älvsborgs län. Vissa skäl kan anföras för att sammanföra de två nuvarande lantbruksnämnderna i Älvsborgs län. Den ändring av länsindelningen, som kan väntas och varom utredningsförslag torde komma redan under innevarande år, kan emellertid åberopas som ett mycket starkt skäl för att behålla två lantbruksnämnder. I samband med en ändrad länsindelning kommer givetvis lantbruksnämndernas områden att få anpassas till de nya länen. Utskottet ansluter sig till motionärernas bedömning att det är mindre lämpligt att göra en ändring av indelningen i lantbruksnämndsområden, som av allt att döma kommer att bestå endast under några få år. Utskottet får under åberopande av det anförda tillstyrka bifall till motionerna.»

dels ock utskottets hemställan under e) bort ha följande lydelse:

»e) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall

till motionerna I: 735 och II: 917, II: 918 samt I: 759 och II: 977, förstnämnda motionspar såvitt nu är i fråga, uttala att två lantbruksnämnder bör inrättas i Älvsborgs län,»

4) av herrar *Carl Eskilsson, Nils Hansson, Isacson, Skårman, Harald Pettersson, Hansson* i Skegrie, *Nilsson* i Lönsboda, fru *Sundberg*, herrar *Berndtsson* och *Sundkvist*, vilka ansett att

dels det avsnitt i utskottets utlåtande på s. 34, som börjar med orden »Utskottet får» och slutar med orden »oförändrad utsträckning» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Såsom i motionerna påpekats har Kungl. Maj:t i proposition nr 72 föreslagit att personalen inom den s. k. serviceverksamheten vid skogsvårdsstyrelserna skall anslutas till den statliga pensioneringen. Utskottet anser att hushållningssällskapens veterinärlaboratorier, frökontrollanstalter, kemiska stationer och andra anstalter gör en minst lika samhällsnyttig insats som skogsvårdsstyrelserna gör i sin uppdragsverksamhet. Det är därför inkonsekvent att gå motsatt väg och inskränka pensionsförmånerna för personalen vid nämnda anstalter. Om en sådan begränsning skulle anses motiverad, trots att omorganisationen inte direkt berör förevarande anstalter, bör enligt utskottets mening begränsningen inte genomföras förrän de ekonomiska konsekvenserna för anstalterna och behovet av erforderlig kompensation närmare utretts. Utskottet tillstyrker alltså förevarande motionsyrkande.

De av Kungl. Maj:t föreslagna reglerna för tjänstebrevsrätten kan enligt utskottets bedömning förväntas ur administrativ synpunkt bli svåra att strikt tillämpa under ett övergångsskede. Vissa uppgifter — — — (lika med utskottet) — — — oförändrad utsträckning.»

dels ock utskottets hemställan under 1) bort ha följande lydelse:

»1) med bifall till motionerna I: 780 och II: 975, såvitt nu är i fråga, lämna utan bifall Kungl. Maj:ts förslag om bemyndigande för Kungl. Maj:t att vidta vissa ändringar i statens allmänna tjänstepensionsreglemente den 28 maj 1959 (nr 287),»

5) av herrar *Mossberger, Lage Svedberg, Hedström, Magnusson, Augustsson, Lindström*, fru *Lindskog*, herrar *Arweson, Johanson* i Västervik och *Persson* i Skänninge, vilka ansett, att det stycke i utskottets utlåtande på s. 34, som börjar med orden »Vid bifall» och slutar med orden »mistade tjänstebrevsrätten» bort lyda sålunda:

»I nu ifrågavarande motioner har upptagits frågan om en eventuell kompensation till hushållningssällskapen för den mistade tjänstebrevsrätten. I anledning härav vill utskottet principiellt framhålla att — vilket även torde framgå av vad utskottet i det föregående anfört — skäl i och för sig

saknas att, då den bidragsgivning som tjänstebrevsrätt innebär upphör, kompensera denna förmån. Utskottet kan inte finna att i motionerna anförts några bärande skäl för ett avsteg från denna princip.»

6) av herrar *Mossberger, Lage Svedberg, Hedström, Magnusson, Augustsson, Lindström*, fru *Lindskog*, herrar *Arweson, Johanson* i Västervik och *Johansson* i Simrishamn, vilka ansett

dels att det stycke på s. 35, som börjar med orden »Utskottet ansluter» och slutar med orden »statliga medel» bort ha följande lydelse:

»De tillgångar hos hushållningssällskapen som är av särskilt intresse i förevarande sammanhang är donationsfonderna samt de fonder eller reserverade medel som sällskapen avsatt av överskottsmedel för att användas för vissa ändamål. Enligt lantbruksorganisationsutredningen har sistnämnda fonderingar till icke oväsentlig del möjliggjorts genom statlig medverkan i en eller annan form. Vad gäller donationsfonderna torde enligt utredningen sällskapens ställning som officiella organ ha utgjort en särskild garanti för trygghet i förvaltningen av dessa fonder. Såsom utredningen anført får det antagas att detta förhållande tillmätts betydelse av donatorerna. Mot bakgrunden av det anförda ansluter sig utskottet till Kungl. Maj:ts förslag att hushållningssällskap, som behåller sin nuvarande ställning, alltjämt bör få disponera sina tillgångar. Om hushållningssällskap övergår till annan organisationsform, ändras de förutsättningar som gällde då donationer och andra medel tillfördes sällskapen. Detta motiverar enligt utskottets mening en omprövning av förvaltningen av nyssnämnda tillgångar. Sådan omprövning bör lämpligen föregås av förhandlingar med vederbörande hushållningssällskap. Utskottet biträder alltså Kungl. Maj:ts förslag och avstyrker bifall till motionsyrkandena rörande förevarande tillgångar.»

dels ock utskottets hemställan under m) bort lyda sålunda:

»m) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 780 och II: 975, såvitt nu är i fråga, godkänna vad utskottet i det föregående anført rörande hushållningssällskapens tillgångar,»

7) av herrar *Carl Eskilsson, Nils Hansson, Isacson, Skärman, Harald Pettersson, Hansson* i Skegrie, *Nilsson* i Lönsboda, fru *Sundberg*, herrar *Berndtsson* och *Sundkvist*, vilka ansett att

dels det stycke i utskottets utlåtande på s. 36, som börjar med orden »I detta sammanhang» och slutar med orden »av omorganisationen» bort lyda sålunda:

»I detta sammanhang — — — (lika med utskottet) — — — av statsmedel. Utskottet får hänvisa till att departementschefen under lantbruksnämndernas omkostnadsanslag beräknat ett särskilt belopp av 500 000 kr. för bestridande av vissa övergångskostnader i anledning av omorganisationen.

Kostnaderna för de extra sammanträden med hushållningssällskapen, som föranleds av omorganisationen, och för härav föranledda extra sammanträden för förvaltningsutskott och nämnder bör enligt utskottets mening bestridas ur nyssnämnda anslag.»

dels ock utskottets hemställan under s) bort ha följande lydelse:

»s) bifalla motionerna I: 780 och II: 975, såvitt de avser kostnader för hushållningssällskapen i samband med omorganisationen, samt»